

העיתון לצעירים ולבני הנעורים

בואו נשוחח
על כאוס
ועל מה
שקורה
עכשיו...

הלב מרגיש ביחד!
שיתופים
שירים וציורים
מקום לכולנו

מה זה עוטף עזה?
כל מה שחשוב לדעת
מושגים במלחמה

ילדי משפחה שלם ואריכה!

אף פעם לא קל לכתוב דבר עורכת, במיוחד
שאת העתון שלנו מדפיסים מקדם יחסית
(אף על פי שהשבוע הכל התאחר בגלל
המצב...) ואיכשהו עד שהוא מתפרסם אני
חוששת שהדברים שכתבתי כבר לא יהיו
מתאימים.
אז קדם כל הלואי ובעזרת השם שעד
שתקראו את המלים שלי כבר יבוא המשילח,
תהיה גאלה שלמה והקדוש ברוך הוא יבנה
לנו את בית המקדש! כלנו פה במערכת
נשמח לערוך עתון חדש וחיגיגי לכבוד
השמחה הגדולה...
בינתיים כשאני כותבת עוד לא זכינו, ומסביב
מהומת מלחמה קשה ומפחידה, העולם
התהפך, והוא מתהפך שוב ושוב, ואנחנו כלנו
מבלבלים ועצובים ולא ממש יודעים מה
לומר ומה לעשות...
אבל יש מה לעשות!
הכי הכי חשוב זה להתפלל מעמק הלב
לבורא העולם שיאמר לצרותינו די. הכי
חשוב זה להרבות בלמוד תורה, שהיא הפגן
של עם ישראל, ולהמשיך בכל הלהט לקיים
מצוות ולעשות מעשים טובים כדי להרבות
טוב בעולם, טוב כזה שיצליח לגרוש את כל
הרע.

ויש עוד משהו חשוב - לשמור על הרוח, על
החסן האנושי, המושפתי והכללי. להמשיך
לקוות לטוב ולשמור על שגרה מסוימת בתוך כל
זה, שגרה שתאפשר לנו בעזרת השם להמשיך
הלכה, למרות הכל.
בעתון השבוע מחכה לכלנו חמור מגון שקשור
להקופה ולכל מה שעובר עלינו, בתקנה שיעזור
לנו לעבר את הימים הקשים הללו עם קצת
יותר אויר לנשימה.
מוכן שכלכם מזמנים לשתף אותנו בתחושות
או במחשבות, בכתב או בציור. העתון הזה הוא
של כלנו והוא פאן בשבילנו באהבה גדולה.
נקנה בעזרת השם שיבואו עלינו בקרוב ימים
טובים ושמחים, שיקרו נסים גדולים לעם
ישראל ונזכה בקרוב ממש לגאלה שלמה!

קריאה מהנה ואוילה,
לבת שלם ואריכה,
אני

בואו נכנס לקו התוכן,
נחכים לנו עם הסכמים
מעניינים במיוחד בסביבתנו!
077-2020123

2 דבר העורכת 3 פרשת שבוע 4 הלב מרגיש ביחד 8 סיפורי צדיקים 9 סנאי וארנב 10 מושגי מלחמה 12 אין כמו בבית
13 חוויות בגן חיות 14 ראיון לא שיגרתי 16 המרפאה של צלצלת 18 שחמט על הלוח 20 כתבה מצולמת
22 קל וחומר 24 מפגש ספרותי 26 המעיל 28 פרופסור שלייקס 30 עצה טובה 31 חידה וחידוד 32 זיוף במגרב

ציור שער: מלכי דור

עורכת: אתי ניסנבויס עריכה גרפית: ימימה אטון
עיצוב גרדי: שרה וינטרוב עיצוב גרפי: מלכה נוישטט
עריכת לשון וניקוד: פרומה איונשטיין
הגהה: יסכה שלזינגר, אורלי קמינר
איור: אלה מושקוביץ, כבי ציינסקי, אסתי פרידמן,
סטלי צרור, שרה וינטרוב, שירי כהן (טופי)

מגזין משפחה בע"מ כנפי נשרים 35, ירושלים 9546448
טלפון: 077-2020555 | פקס: 077-2020556
קו התוכן לילדים: 077-2020123
מייל ילדים: yeladim@mishpacha.com
מייל נעורים: neurim@mishpacha.com
מייל פתרונות: pitronot@mishpacha.com
he.mishpacha.com

ילדים
1356

ראיון שבועי

הי, אני מסתובב כבר בעולם הגדול הזה הרבה זמן, ולא מוצא בו אף אחד. אתם הראשונים שאני פוגש. איך קוראים לכם? אני הבל, ענה הראשון. וזה שלך צדד?

ומה אתם עושים בעולם הזה?

אני רועה צאן, אמר הבל. ואני, אמר קין בנימוס, מגדל את פרי האדמה. אבל איך זה להיות לבד בעולם כזה גדול? דווקא נפלא מאוד, אמרו שניהם.

הבל וקין הם שני בנים של אדם הראשון. האדם הראשון שבפרא השם. אבא שלהם, כך מספרים, שהה בשעותיו הראשונות בגן העדן, עד שגרש משם בגלל שהפר את פי הקדוש ברוך הוא ואכל מעץ הדעת. אחר כך נודע לי שהם כלל אינם היחידים בעולם. לפי השמועה, נולדו אתם עוד בנות תאומות. עם קין נולדה בת אחת תאומה, ועם הבל שתי בנות תאומות.

לא הספקתי לשוחח אתם הרבה, פי שניהם מהרו מאוד. הם ספרו לי כי למחרת הם יקריבו קרבן לשם. הבל אפלו הראה לי את מנחתו היפה, מבכורות צאנו, ואלו קין גם לא טמן ידו בצלחת - הוא הציג בפני את סל הפרות שהוא עשוי להקריב בקרבן. אני חיב לומר שהתרשמותי הרבה יותר ממנחתו של הבל. היא הייתה הרבה יותר משקעת מזו של קין. מובן שלא אמרתי לו מלה.

אם אתקל בהם שוב, אנסה כמובן להתעדכן בתוצאות של הקרבן הזה, וכמו תמיד, אעדיכן אתכם בפרוטרוט.

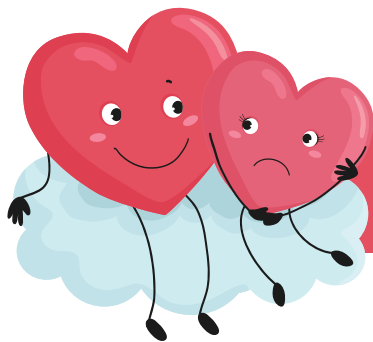
ברוכים הבאים לעולמו הנשגב ורב ההוד של ה'אור החיים' הקדוש. ובכן, מכל שלל ההצעות הנפלא שהגיע אלינו, נבחרה זו של משפחת מחמלי היקרה, ולכן במהלך השנה הבאה המדור יואר בפנינים יקרות מתוך האור הגדול שבו האיר רבנו חיים בן עטר זי"ע את העולם בפרושו 'אור החיים' על התורה. הפרוש הזה, שהתקבל בכל החוגים והעדות בהערצה רבה ובחדרת קדש, הוא כמו שהגדירו חז"ל 'כרכא דכלא בה' - כרך גדול שיש בו הכל. ה'אור החיים' גם מפרש את הפסוקים בפרוש מודקדק ועיוני, גם דורשם על פי דרשות ואגדות חז"ל, וגם חושף צפונות מעולם הקבלה ולפעמים אף מהמתרחש בעולמות העליונים. לצד זאת, אפשר למצא בפרושו לקחים מאלפים ותובנות ערכיות שעשויות לשפר ולהעשיר את ארח חיינו, כדי שנוזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך.

ה'אור החיים' מרבה להתרפק על כוחה ומעלתה של התורה הקדושה. הוא מתאר בכל כך הרבה מקומות עד כמה היא מרכז החיים של העולם, ועד כמה גדולה הזכות של מי שעוסק בה יומם ולילה. באותה מדה הוא מתרפק בגעגועים עזים עד אין קץ על הגאולה השלמה ועל בואו של משיח צדקנו. נפר בו שהכמיהה לגאולה מלאה את כל ישותו ולא הרפתה ממנו אפלו לרגע אחד. כידוע, זכה רבנו חיים בן עטר לעלות לארץ ישראל, אך את המשיח לא זכה לפגוש... בפרשת השבוע על מלות הפסוק "וחשך על פני תהום", הוא מתאר כיצד החשך הזה שבו עוסק הפסוק מרמז על הגלות, ובלשונו: "הגלות המר אשר אנו שקועים בתהום אשר אין לו סוף זה לנו אלה ותרע"א שנה". מאז התנספו עוד כמה מאות שנים ועוד צרות צרורות...

לדבריו, החשך הזה מסמל את החשך שמצרים העמים המשעבדים את עם ישראל. גם היום, כשעם ישראל אינו משעבד לגויים, כלנו יודעים (וגם חווים) על בשרנו למרבה הצער והכאב) שעדיין חלק מאמות העולם שונאים את עם ישראל ומבקשים להשמיד אותו. דבר נוסף כותב ה'אור החיים', החשך הוא מה שגורם היצר הרע בשעה שהוא מצליח להחטיא את בני ישראל, ובקלות כה יורדת חשכה לעולם.

אבל מרגיע אותנו רבנו חיים בן עטר, בסוף, כך מבטיחה לנו התורה, נזכה ש"יהי ערב ויהי בקר" - החשך יעלם, ואור היום יגיע. האור הגדול הזה שזרח בפשיבוא המשיח יהיה אור תמידי, בלי חשך ובלי לילה, בבחינת 'לילה כיום יאיר'.

הלואי שנוזכה לכה במהרה בימינו, אמן!

דבורי
רנד

הלב מרגיש ביחד

כן, כלנו יחד, עם ישראל. עת צרה היא לנו, אף גם הזמן להתאחד, לחזק ולהתחזק.
נתנו מקום לילדים וילדות מגילים שונים ומאזורים שונים בארץ כדי לשתף אותנו.
בואו נקרא ביחד ונהיה לב אחד!

אני רק מסתכל. מקשיב. מחכה שיעבר לה.
ואיך אתה מרגיע את עצמך?
אין פטנטים. אני מתפלל. אני סומך על הקדוש
ברוך הוא. יש קו לאמירת תהלים שמתקשר
אלינו בכל פעם שיש אזהרה, אז אני לוקח פרק
תהלים.

היית רוצה לגור עכשו במקום אחר?
לא יודע. אני מסכים עם כל מצב. אני מסכים
להשאר בבית, מסכים לעבר. מה שאבא ואמא
יחליטו, זה בסדר לי.
משהו מיוחד שאתה רוצה להגיד לילדים שגרים
במרכז?
שיתפללו שהמלחמה תגמר מהר.
אמן!

אלחנן, בן עשר, שגר בנתיבות, הסכים לדבר
אתנו על המצב. תודה לאלחנן, והנה מה
שדברנו:

אלחנן, אתה מכיר את 'ילדים'?

כן.

איך?

סבתא מביאה לנו לקרא.
תודה שאתה מסכים לדבר אתנו. זה חשוב. ככה,
בזכותה, ילדים אחרים יבינו שאפשר לדבר על
מה שקורה, שפדאי לדבר. מתי הבנת מה קורה?
בשבת.

ספרו לה על המצב?

לא, ראיתי בעצמי. שאנחנו במלחמה. ראיתי
מה הולך דרך החלון.
מה ראית?

קדם ראיתי את כל מה שהם שולחים לכלם, את
הרקטות. זה היה בשעה שש בבקר. בשעה שש
וחצי זה הגיע אלינו, היו אזעקות, ככה הבנתי.
מה אתם עושים כשיש אזעקות? הולכים
לממ"ד?

אין לנו ממ"ד. אנחנו יוצאים לחדר המדרגות.
אנחנו גרים בקומה אחרונה, אז אנחנו צריכים
לצאת מהבית מיד.

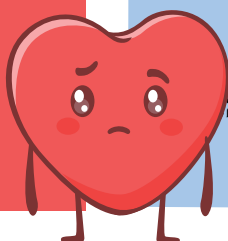
זה מצב מפחיד. כשהיו אזעקות אצלנו, הרגשתי
שהלב שלי מפסיק לדפק לרגע מרב פחד. גם
אתה מרגיש ככה?

לא, אבל אחותי הקטנה מרגישה ככה.
אתם מדברים? אתה מנסה להרגיע אותה?
היא מדברת עם אבא ואמא, הם מרגיעים אותה.

עוד פאס

יושבת מול ספר התהלים
חושבת על הטילים
על הדם והפאב
על הלב שלא שלו
על חרפנות וקרפנות
על הצלקות והפציעות
על הפכי
ובוכה
עוד גל של דמעות...

חיה פילמה

שולמית, בת שבע עשרה מתל אביב, היא נציגת 'נעורים' הראשונה
שלנו.

מה דעתך על המצב?

מפחיד. מתסכל. נוראי. אני יכולה לפרט אבל נראה לי שכל מלה
אומרת מספיק.

לגמרי. מלים פדרבנות. מתר לשאל מה את עושה בחפש הלא צפוי
שנפל עליך?

מתפללת. אומרת תהלים. מבקשת מהשם שהמצב הנוראי הזה
יגמר כמה שיותר מהר.

מתגעגעת לסמינר?

ת'אמת, פחות. ואני מודה, קצת שמחתי שהתבטל לנו מבחן בגלל
המצב, אבל ברור שאני מעדיפה ללכת לסמינר מאשר להשאר
בבית בגלל מצב קשה כזה.

יש לכן קשר עם הסמינר? אתן מחזקות זו את זו?

בדיוק היתה לנו ועידה טלפונית עם המנהיגות עכשו. היא דברה
על המצב הקשה, הזכירה שאנחנו מאמינים בני מאמינים, ושהכל
לטובה גם אם הכל קורה בהסתר פנים.

המלים שלה הקלו על התחושות הקשות?

כן, אני חושבת. תמיד טוב לשמע עוד חזקים, במיוחד כשהמצב
קשה, אבל נראה לי שהייתי שמחה בכל זאת לשמע את הדברים
שלה בתוך שעור יהדות ולא כשאנחנו ממש בתוך הנסיון...

מה הכי מדבר אליה מתוך כל המלים של המבגרים סביבה?

כשאומרים לי שוב ושוב שיש מסובב, ויש סבה. זה לא סתם כשל
ופלגן שאי אפשר להסביר. זה הקדוש ברוך הוא. זה מרגיע, וגם
מלחיץ באותה נשימה. ההסתר מלחיץ, אי הידיעה. הקדוש ברוך
הוא מנהל את העולם בדרכים נסתרות, אנחנו לא יודעים מתי זה
יגמר, איך זה יגמר.

זה יגמר בגאולה שלמה, אין סוף אחר.

אמן!

מה הכי קשה במצב הנוכחי?

בעיניי של המבגרים סביבי אני נחשבת ילדה, אז לא נותנים
לי לקרוא חדשות או לשמע. אני לא יודעת אם זה היה עושה
לי טוב, אולי אם הייתי יודעת מה המצב, זה רק היה מחמיר
את התחושות שלי. או שלא. עכשו, כשאני לא יודעת כלום, זה
מרגיש כאלו היה טוב יותר לדעת, אבל אולי אני טועה.

מה את עושה כדי להרגיע את עצמך?

מנסה להפסיק לחשב. אני כן מתפללת, הרבה. אבל אני גם מנסה
לקחת את המחשבות שלי למקום אחר. לתוך ספר, לדגמה. או
שאני עושה יצירה. מתעסקת בכל מיני דברים כדי להרגיע את
עצמי, כדי לא לחיות כל הזמן סביב השאלה: מה יהיה?

הדס דיאמנט, בת עשר וחצי מבני ברק,

בחרה לציר איך זה מרגיש. וכמו שאומרת
כותרת הציור שלה: כלנו באותו מצב, אבל
לכל אחד רגשות שונים.

הדס, מה את יודעת על המצב?

יש מלחמה בדרום.

אמא ספרה לך?

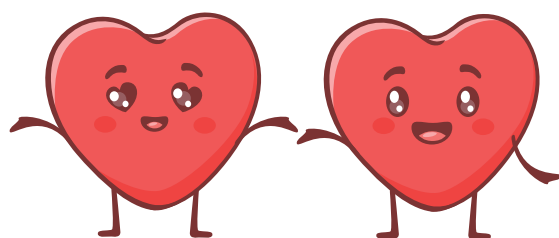
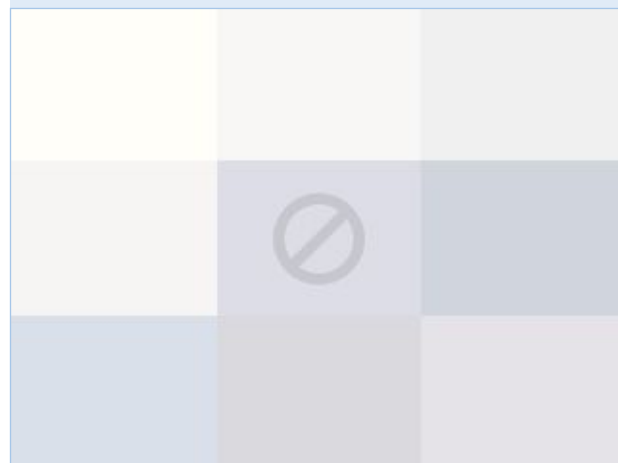
בערה. אני שומעת שאבא ואמא מדברים,
ואז אני שואלת אותם על מה הם מדברים,
אז הם מספרים לי. זה מפחיד נורא.

נכון. לכן צירת את כל הרגשות האלה?

כן, כי אפשר להרגיש בבת אחת גם כעס
על הרעים שעושים לנו את זה, וגם קצת
הקלה שאני רחוקה, והכי הרבה אני מרגישה
רחמים ועצב משלבים זה בזה, על כל אלה
שחיים ממש בתוך המלחמה. יש לי דודים
שגרים יותר בדרום, אני הכי מרחמת עליהם.
את כל הרגשות שעלו לי עכשו, שמתי
בציור.

רוצה להגיד משהו לילדים של ילדים?

אם אתם מרגישים שאתם מפחדים, תתרכזו
בעבודה שהשם בשמים שומר עליכם. זה
מרגיע.

למשפחת קרמר מאפקים יש ילדים
מדהימים, בלי עין הרע. איך אני
יודעת? כי דברתי עם ארבעה מהם:
יחיאל (12), אביגיל (11), אהרן (9)
וגילי (7).

איפה הייתם בשמחת תורה,
כשהכל התחיל?

יחיאל: היינו מאה מטר בערך
מהמקום שהכל התחיל. שמענו את
היריות.

אביגיל: קדם היו אזעקות, בשעה
שש וחצי. בשבע בבקר התחילו
היריות. שמענו אותן. המון-המון
יריות.

הבנתם מה קורה?

אהרן: קצת הסבירו לנו. היו גם
הרבה שמועות, הקשבנו.

אביגיל: בהתחלה לא ידענו שום
דבר, רק בעשר וחצי עבר מסוק,
הודיע להפגס לפתים, לא לצאת.
יחיאל: אבא שלנו ר"מ בישיבה,
היינו בה עד מוצאי שבת. רק אז
חזרנו הביתה. מאז אנחנו פה, לא
יוצאים.

קשה לא לצאת?

יחיאל: לא כל כך קשה, אנחנו
פוחדים לצאת.

אביגיל: עכשו אנחנו בפית, אבל
בשבת זה היה ממש קרוב אלינו.
נשארנו בישיבה, והיו הקפות
רגילות, בחורים רקדו עם התורה
ושמחו. באמצע נכנסו חילים עם
נשק שלוח, באו לחפש מחבלים.
כאינו אותם דרך המחצה ולא הבנו

מה קורה, נבהלנו. אחר כך הבנו
שהם רק באו לעשות סריקה, אבל
היה בחור מהישיבה שממש עבר
ליד מחבל. היה לו נס! הוא לא
ידע שזה מחבל, הוא הלך לישיבה,
רק במוצאי שבת מישוהו ספר לו
שהוא עם החלצה האדמה שעבר

לידו היה מחבל.

מפחיד!

אהרן: לא סתם מפחיד. מפחיד
מאד מאד!

גם אתה היית בישיבה, כשהכל
קרה?

אהרן: בטח, כלנו היינו. לא כל
הזמן היה מעגן. כלם הסתכלו
כל הזמן דרך החלון, רצו להבין
מה קורה. רק במוצאי החג חזרנו
הביתה.

יחיאל: אבא שלנו לקח בחורים
הביתה ברכב שלו, לכן מישוהו אחר
בא לקחת אותנו הביתה.

ועכשו אתם בממ"ד, כשיש אזעקות.
איך אתם מרגישים שם?

אהרן: בממ"ד אני מרגיש טוב,
אני מרגיש מצין. יש לנו משחקים,
ואנחנו ביחד.

אביגיל: אנחנו היחידים מהמשפחה
שגרים בדרום, כלם מתקשרים כל
הזמן לבדק מה אתנו ומה שלומנו.
פוחדים לפעמים?

אהרן: בלילה לפני שנרדמתי
פחדתי שמחבלים יבואו באמצע
הלילה, יתפסו אותי. לא הצלחתי
להרדם. נרדמתי, אולי, אחרי אחר
עשרה.

מה עזר לך להרדם?

אהרן: אמרתי קריאת שמע.

איך אתם מתמודדים עם הפחד?

יחיאל: כל אחד והדרך שלו
להתמודד. לי עוזר להגיד תהלים
ולהשאיר רגוע.

אביגיל: בטחון בהשם. כל הספור
הזה מתחזק אותנו בבטחון בהשם.
אנחנו גם אומרים תהלים.

מישהו לכתב בשמכם לילדים של
'ילדים'?

אביגיל: שימשיכו להתפלל.

יחיאל: ואני גם מציע לא לשמע

הרבה ספורים שקשורים למצב
הקשה, זה רק יכול להלחיץ יותר.
גם גילי קרמר מספרת מה קרה:
באמצע התפלה בא חיל, פחדתי
שהוא מחבל. הלכתי לאבא, ואבא
אמר לי לא לפחד.

איך המצב עכשו? פוחדת?

קצת.

מתגעגעת לבית הספר?

לא כל כך. אני אוהבת חפש, גם
את החפש הזה, אפילו שהוא קצת
מפחיד.

מה את עושה כשאת פוחדת?
הולכת לאמא שלי, והיא נותנת לי
חבוק.

אין כמו חבוק של אמא!

נכון!

אין כמו אמא בעולם! אני מדברת גם
עם אמא קרמר, אילו ילדים מיוחדים
גדלתם, ברוך השם! מאמינים כל
כך!

אמא קרמר: ברוך השם. אני רוצה
להוסיף שלא ידענו להעריך אילו

נסים קרו לנו. לא שמענו בשבת

שום דבר. היו בישיבה חמשים

בחורים, המחבלים עברו ממש

ברחוב של הישיבה, בחורים

יצאו מהישיבה, נכנסו, לא תפסו

מה המצב. גם אנחנו לא תפסנו.

שלושה בחורים הלכו ברחוב,

וחילים באו פתאום מולם. הם

ידעו על המחבלים באזור, לכן הם

דחפו את הבחורים לתוך בית זר.

המשפחה בתוך הבית כן ידעה מה

קורה, היא לא הרשתה לבחורים

לצאת. שמרה עליהם. רק במוצאי

שבת שמענו מה קרה, מה קורה.

רק אז קלטנו את הנסים, את

העצמה שלהם. אני חושבת שזה

הדבר הכי מרגיע, להבין שהכל

מלמעלה והכל משגח.

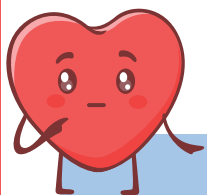

הצילנו נאוו

אבא שבשמים
למה המלחמה
הפאב והצער?
אנא אבא
לי צור
הצילני מצער ומפאב
ודבר רע
אנא שמור עלי
שלא ארעד
שלא אפל
תן לי הכוח
להמשיך ולצעד
אבא אבא
עלינו שמור
שלא נדע עוד
צער ומפאב
תן לנו הכוח
להמשיך הלאה
לנצח במלחמה
ולזכות בקרוב
לגאולה השלמה!

פ"ר

תודה לכל אלו ששתפו וחזקו... כתבו לנו
עוד, זה המקום של כלנו!!!
נמשיך להתחזק ימים ולהתפלל, לא
להתיאש, לקוות לטוב ולצפות לגאולה
השלמה שתבוא בקרוב ממש!

בני, בן תשע עשרה, חזר במוצאי שמחת תורה מהישיבה בדרום,
הביתה לירושלים.

הצלחתם לחזור?

במאמץ. לא היו רכבות או אוטובוסים. רק אחרי כמה שעות
הצלחנו לארגן הסעה.

איך הייתה הדרך?

מיד כשיצאנו ראינו פיצוץ מול העיניים, גרטים של רקטות
קרובות. ראינו הרבה רכבים צבאיים בצמח, אבל הפבישים
עצמם היו די ריקים. הייתה נסיעה שקטה. חלק מהבחורים היו
בטלפונים, חלק התפללו בלי הפסקה.

פתחתם?

מדי פעם... אבל ברוך השם, הגענו הביתה בשלום. עוד יומים
עושים את הדרך שוב, בעזרת השם. חוזרים לישיבה ללמוד.
חיבים. שכות התורה יגן על כלנו!

טלי, בת שתיים
עשרה מבני ברק,
שלחה לנו ציור
עם כתוב:
משפחה בבית,
בזמן המלחמה.
אין בית ספר...

שהם, בת שש וחצי מבני ברק, ציירה וכתבה:

כל המשפחה בממ"ד,
יש טילים בחוץ. על
הקיר יש תמונה של
דבים חמודים. אפשר
להסתפל עליה בזמן
שמחכים לצאת.

בת שבע, בת תשע מרחובות, שלחה לנו שני ציורים עם הסברים:

"בציור הראשון צירתי את הפחדים,
כל הזמן הם כאלו במרתף של
הבית ועכשו הם כאלו מנסים לטפס
במדרגות, להכנס הביתה.
בציור השני צירתי את התפלה שלי
שיבנה בית המקדש ותהיה תחית
המתים ונראה כבר את המשיח!"

תעודת זהות

שם:

הרבנית חיה מושקא
שניאורסון

שם האב:

רבי יוסף יצחק

שם האם:

הרבנית נחמה דינה

רעיתי של:

הרבי מחב"ד

רבי מנחם מנדל

שניאורסון

מקום לדה:

בפינוכיצ' שליך

ליובאויטש

תאריך לדה:

כ"ה באדר ה'תרס"א

מקומות מגורים:

רוסטוב, ורשה, ברלין,

פריז, ברוקלין

פעילות:

סיעה במאמצים

לשחרור אביה

הרבי מן המעצר,

עמדה לימין בעלה

האדמו"ר, ברחה מן

הכבוד וגמלה חסדים

תאריך פטירה:

כ"ב בשבט ה'תשמ"ח

מקום קבורה:

ניו יורק

קרובה לשבורי לב

הרבנית חיה מושקא זכתה להנצל עם בעלה מן הנאצים לאחר שהשנים ברחו לפריז ומשם לניו יורק. לאחר שאביה הרבי נפטר, היא השפיעה ועודדה את בעלה לטל את על הנהגת חסידות חב"ד. החסידות התפתחה, אבל הרבנית נותרה בפשטותה, ברחה מן הכבוד והשתדלה אפילו לערוך את הקניות במקומות שלא יכירו אותה. כך גם הייתה מנויה על הספריה במנהטן והחליפה במקום ספרי קריאה. באחד הימים הבחינה הספרנית בשם 'שניאורסון' על כרטיס המנוי של הרבנית ופנתה אליה בשאלה: "האם יש לך קשר לרבי של חב"ד?"

הרבנית שלא רצתה במוכך לשנות מן האמת השיבה בפשטות: "זהו בעלי..."

או אז אמרה לה הספרנית, שלא שמרה מצוות, בכעס: "יש לי טענות על בעלך... לפני שנתיים נכנסתי כדי לקבל ברכה לילדים. הרבי אמר לי שאקבל עלי לשים מצוה שתהיה כלי להשראת הברכה. קבלתי עלי לשים מצות הדלקת נרות שבת, ובכל זאת, עד היום הזה לא זכיתי לילדים!"

הרבנית חיה מושקא הביטה באשה הכאובה בעיניה הטובות ואמרה לה בשקט: "את יודעת, גם לי אין ילדים..."

הספרנית שמעה זאת ופרצה בבכי, ולאחר שנגרעה מעט אמרה לרבנית: "אבל אני הייתי במחנות ההשמדה. נצילתי אחת מתוך משפחה גדולה, ואם לא יהיו לי ילדים לא ישאר זכר למשפחה שלנו..."

הרבנית הזדהתה עם כאבה של האשה ובררה בשלוה: "האם את מדליקה נרות? ביצד?" "מדי יום ששי, בערב בשבע או שמונה בערב אחרי שבעלי שב הביתה מהעבודה, אני מדליקה את הנרות..."

"חשוב לכבד את השבת ולא לחלל אותה", הסבירה הרבנית לספרנית בסבלנות, "אם מדליקים נרות אחרי שקיעת השמש, מחללים בכך את השבת. חשוב להקפיד להדליק את הנרות בזמן הנכון. אני מבקשת שתקבלי עליך

מצבת קברה של הרבנית חיה מושקא ע"ה

להדליק נרות בזמן הנכון!" הספרנית התחילה להדליק נרות בשעה הנכונה, ואחרי זמן מה זכתה לחבק בן. מאז המשיכה הספרנית לשמור על קשר עם הרבנית ואפילו באה לבקר אותה בביתה!

באחד הימים הגיעה המכונית שבה נסעה הרבנית לרחוב שהיה חסום לתנועה. הנהג מצא לו דרך עוקפת לנסע בה, והנהג ברחוב העוקף חלפו על פני משאית שעמדה בצד, ולידה מכונית משטרה ורהיטים.

אחרי מספר דקות פנתה הרבנית לנהג ואמרה: "אבי רבי יוסף יצחק שניאורסון למד אותי, שכל דבר שקורה בעולם הוא בהשגחה פרטית ומאת הבורא. אם הרחוב שבו היה עלינו לנסע נסגר ועברנו ליד המשאית החונה, ראוי שנשוב לשם לבדק מה קורה..."

המכונית שבה למקום שבו עמדה המשאית, והרבנית גלתה במקום משפחה של עולים מרוסיה שלא היה להם לשלם שכר דירה, ואנשי ההוצאה לפעל גרשו אותם מהדירה. כעת הם עומדים עם חפציהם ברחוב ואינם יודעים מה לעשות!

מהרה הרבנית לברר את גבה החוב, רשמה המחאה והעבירה להוצאה לפעל, בלי שהמשפחה תדע מיהו המלאך שהגיע לעזרתם... זכותה תגן עלינו, אמן.

הדמות המסתורית

סנאי וארנב יצאו למעקב אחרי הדמות המסתורית שארנב ראה בלילה.
"איך נעקב אחרי מי שזה לא יהיה בלי שהוא יראה אותנו?" שאל ארנב.
"הנה", אמר סנאי, "נתחבא מאחורי השיח הזה".
סנאי וארנב התכופפו מאחורי השיח כדי לתצפת על האזור.
"שקט, אתה עושה רעש, הוא עוד יגלה אותנו", לחש סנאי לארנב.

"מי זה?" סרבו סנאי וארנב להוריד את הידיים מהעיניים.
"זה... מ... מר עכבר", גמגם מר עכבר.
"מה?!" נדהמו סנאי וארנב והורידו מיד את הידיים.
"... לממה? מה קרה?" נבהל מר עכבר.
"למה אתה מסתובב ביער בלילות?" התריס סנאי כנגדו.
"כי..." התחיל מר עכבר להסביר.
"מה כי, מה?" קטע אותו ארנב בכעס, "ועוד עם פנס, ובשקט, מה אתה מחפש???"
"את..." המשיך מר עכבר לגמגם, "את האבן שלי".
"אבן?" התפלא ארנב. "איזו אבן?"
"יש לי אסף של אבנים יפות, ומצאתי פה באזור אחת יפה במיוחד, אבל הייתי בדרך לאנשהו ולא יכולתי לקחת אותה אתי כי היא כבדה, אז החבאתי אותה שאף אחד לא יקח לי אותה, ועכשו אני לא מוצא אותה", ספר מר עכבר במהירות.
ועל מה שעוד קרה אספר לכם בפעם הבאה.

"נו, טוב, זה פי לא נוח לי במיוחד", ענה ארנב ברגז.
"לא משנה, תהיה בשקט", לחש סנאי והציץ מבעד לעלים.
לפתע שמעו סנאי וארנב קול של פסיעות ורשרוש של עלים.
"אוי", קרא ארנב בבהלה, "מישהו דרך לי על הזנב!"
סנאי וארנב הסתובבו והדמות המסתורית עמדה ממש מאחוריהם.
"אהההה!!!!!!" צעק ארנב.
"אההההה!!!!!!" צעקה הדמות אתו.
"הצילו!" צעקו סנאי וארנב ביחד וכסו את עיניהם.
"מה אתם עושים פה???" הבהלתם אותי", אמרה הדמות.

יהודית גולן

מורשעים במלחמה

חמאס

פרוש המלה 'חמאס' בערבית הוא התלהבות וגבורה. ארגון הטרור 'חמאס' מבקש להקים מדינה פלסטינית בשטחי ישראל. החמאס אחראי על פגועים, טילים וארועי חבלה רבים.

משטח רקטות

טיילים שנשלחים מרצועת עזה לעבר ישראל. ישנן רקטות שמסגלות לעוף למרחק של קילומטרים בודדים, ואחרות למרחק עשרות קילומטרים. הן עלולות לגרום לפגיעות בנפש וברכוש.

ידוט

פגיעה ברקטה בעת שהיא עפה באמצעים מתקדמים, למשל בטיל נגדי. הידוט מתבצע כך שהרקטה תתפוצץ בשטח פתוח או בים ולא תזיק לאיש. מערכת 'כפת ברזל' היא מערכת מתקדמת לידוט רקטות וטיילים.

מחסום ארז

מחסום בין ישראל לרצועת עזה, שדרכו עוברים פלסטינים לישראל וממנה. במחסום מצבים חיילים שבודקים את העוברים. מעבר נוסף הוא מעבר כרם שלום, שדרכו עוברת סחורה לארץ וממנה.

מלחמת 'חרבות ברזל'

מלחמה בין ישראל לארגוני הטרור, שהתחילה בבקר שמחת תורה, לאחר שמחבלים נכנסו לארץ, הרגו, פצעו ושבוי יהודים.

רצועת עזה

שטח במישור החוף מזרחי לאשקלון. העיר העקרית בו היא עזה ולצדה: בית חאנון, רפיח, בית לאהיא, ג'באליה, דיר אל-בלח, ח'אן יונס, בני סוהילה וכן מחנות פליטים. שני מיליון איש מתגוררים במקום.

פקוד הערף

חיל שמטפל באזרחים (ערף) ומכין אותם למלחמה, תומך בהם בעת מלחמה ואחראי על חלוצי והצללה שלהם. פקוד הערף מפרסם הנחיות במיוחד בזמני חרום, ומפעיל מוקד חרום טלפוני שמספרו 104.

עוטף עזה

פנוי ליותר מחמשים ישובים יהודיים הסמוכים לרצועת עזה, ונמצאים במרחק של עד 7 קילומטר מגדר המערכת. 70,000 איש גרים בישובים אלו, המפרסם בהם הוא העיר שדרות.

מועצת שער הנגב

מועצה אזורית בצפון הנגב הכוללת יותר מעשרה ישובים. ראש המועצה, אופיר ליבשטיין, נהרג בהתקפת המחבלים על כפר עזה. השם יקם דמו.

חמ"ד

'מרחב מוגן דירתי' - מקלט שנבנה בתוך הבית בכל בניה חדשה בארץ. הממ"ד עשוי בטון קשה ומגן על היושבים בו מהתקפות טילים.

נעדר

אדם שלא יודעים היכן הוא נמצא ומה מצבו. במתקפה של ארגוני הטרור נתק הקשר עם ישראלים רבים שהיו בשטח עוטף עזה. רבים מהם עדין נחשבים נעדרים.

תרומת דם

אם אדם נפצע ומאבד דם רב הוא עלול להגיע לסכנת חיים. לשם כך הוקם 'בנק הדם'. אנשים רבים תורמים מדמם לבנק הזה, שמעביר את הדם המתאים לזקוקים לדם ומציל את חייהם.

צבע אדם

מערכת התרעה שמזהירה באמצעות רמקולים מפני ירי של רקטות, וכך יודעים האנשים בשטח שעליהם לתפס מחסה במהירות.

סיוע נפשי

קולות 'בום', אזהרות וידיעות מפחידות - גורמים לנו להכנס למצוקה ופחדים. ישנם אנשים שלמדו כיצד להרגיע ולטפל בפחדות, ומוקדים לסיוע נפשי פתוחים לכל מי שמרגיש מצוקה.

אזעקה

קול סירנה עולה ויורד שמשמעותו: סכנה! כששומעים אזעקה יש למהר למרחב המוגן ולהשאיר בו ברב המקרים עשר דקות.

אמונה

אנחנו מאמינים בני מאמינים ואין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, שרוצה רק את טובתנו. נחזור בתשובה, נגביר למוד תורה ומעשים טובים ונתפלל לישועה ולגאולה שלמה!

תקציר: תחיה מחליטה לחזור לבית של סבא, היא פותחת למשפחת בושקי מכתב, מסבירה למה.

75. איפה תחיה?

עֵינֵי:

"מי זה קוקי?"

זאת השאלה הראשונה שקפצה ממני. היו במכתב של תחיה הרבה דברים לשאל עליהם, אבל קוקי תפס אותי ראשון. לא הבנתי מי זה, מה הוא עושה בבית של ברנה. "גור קפודים שתחיה מצאה". אמא ענתה, העינים שלה עדין טילו על המכתב של תחיה אפלו שקראנו אותו שלוש פעמים.

"תחיה מצאה גור קפודים?" שאלתי, המום. "מתי? איך אני לא יודע את זה?"

"שאלה טובה", הפכה אמא את המכתב. "ורק אתה יכול לענות עליה".

אין לי בעיה לענות על שאלות, אבל במקרה של קוקי של תחיה, הייתי צריך את תחיה, וזאת היתה השאלה הכי גדולה, הכי דחופה: איפה היא? אבא הסתובב בפלון, לטף את הזקן. המצח שלו התקמט, חשב. "היא התפונה לחזור לבית של סבא שלה". אמא הרימה ראש. "כן, גם אני הבנתי ככה".

"אז למה היא לא היתה שם?" שאל

אבא בקול מדאג. "סבא שלה לא ידע כלום כשדברתי אתו". "אולי היא הלכה לבקר קדם את קוקי". גור קפודים! איזו ילדה! "אולי". תקנה נדלקה בעינים של אבא. "רעיון מצין, בן".

חיתתי, אני אוהב להיות בן. אמא התקשרה לברנה. ברנה נבהלה כשאמא ספרה לה על תחיה, אמרה שהיא לא בבית. אם תחיה באה לבקר את קוקי, היא פגשה דלת נעולה.

"אני חושב שאסע לבית של סבא שלה, שוב", החליט אבא. "אולי תחיה כבר הגיעה, ואז נחזיר אותה הביתה, בעזרת השם".

"היא תסכים לחזור?" שאלתי, הקול שלי רעד. חוץ מקוקי וציונים מצחיקים של תחיות היו במכתב של תחיה גם תודה וסליחה. על כל הבלגנים שהיא עשתה, הפספ שהיא בזבה לאבא ואמא. בגללי היא בקשה סליחה, אני אמרתי לה שהיא עושה שטיות, מבזבזת את הכסף של אבא ואמא. בגללי היא החליטה לעזוב, לחזור לבית של סבא שלה. "בעזרת השם". אמא נגשה לספריה, הוציאה ספר תהלים. "ואתה יכול לעזור".

פתחתי את התהלים, אבא התחיל לומר "שלו-", התפנן לצאת. מיישהו דפק על הדלת, הפריע ל'שלו' של

אבא.

"תחיה!" שאגתי, סגרתי את התהלים, רצתי לפתח. זאת לא היתה תחיה.

"אתה!" אמרתי, מאכזב.

"אני", אשר יוני שחר. "ואחיתי",

הוא הצביע על יוני שעמדה מאחוריו. "באנו לשאל אם תחיה חזרה, אם הכל בסדר".

השפלתי ראש, הוא הבין. "אוי ואבוי! מה תעשו?"

"אבא שלי יסע לסבא שלה, ואני אגיד תהלים".

"נגיד אתה". הוא הזדקף, היה יוני שחר, המנהיג של החצר האחורית. "אני הולך לקרא לכלם לחצר, הגשם הפסיק סוף סוף. נתאסף שם. תרד בינתיים עם הבוקסה שלכם, ועם תהלים, כמוכן".

אמא הבטיחה שהיא תקרא לי אם אבא ימצא אותה. עד שיירדתי עם הבוקסה, כבר היו שם כמעט כלם: מוישי שטיינהוז, וחנוכי שמואלי, וההרמנים, ואלעזר. אפלו פוצי מוצי של אלעזר הגיע. רק תחיה לא היתה.

יוני סדר כסא מול כלם, סמן לי לעלות עליו, הושיט לי את המיקרופון של הבוקסה. "בבקשה, הרב בושקי, תתחיל להגיד. בקול. אנחנו נחזור אחריה". הסתכלתי על הכסא, על המיקרופון.

אם זה הִיָּה קוֹרָה לִפְנֵי שָׁבוּעַ, בגלל מִשְׁהוּ אַחֵר, הִיָּיתִי מִמָּשׁ שָׁמַח לַעֲלוֹת עַל הַכֶּסֶּא, לְהִיֹּת הַמְּנַהֵג שֶׁל הַחֲצָר הָאַחֲרִית. אֲבָל פְּתָאוּס עֲכָשׁוּ, כְּשֶׁתַּחֲזִיָּה לֹא פָּה, זֶה נִרְאָה פְּחוֹת חָשׁוּב. אֲמַרְתִּי: "נַעֲשֶׂה תוֹרָנוֹת. בְּכָל פֶּרֶק מִיִּשְׁהוּ אַחֵר יַעֲלֶה עַל הַכֶּסֶּא".

אֲמַרְנוּ תַּהֲלִים הַרְבֵּה זָמָן. הָאוּטוֹ שֶׁל אֲבָא הִסְפִּיק לְצֹאֵת מִהַחֲנִיָּה, לְחֹזֵר. שׁוּם תַּחֲזִיָּה לֹא יִשְׁבֶּה בַּסֶּפֶסֶל הָאַחֲרִי. רָצִיתִי לְאֲבָא. הוּא אָמַר בְּעֶצֶב: "תַּחֲזִיָּה הִיָּתָה שָׁם".

"הִיא שָׁם?" הִלֵּב שְׁלִי הִתְחִיל לְדַפֵּק. "מָה, הִיא לֹא רוֹצָה לְחֹזֵר?"

"הִיא לֹא שָׁם עֲכָשׁוּ", נֶאֱנַח אֲבָא. "הִיא הִיָּתָה, בְּצִהָרִים. בָּאָה רְטָבָה מִהַגֶּשֶׁם, וְסָבָא שָׁלָה כָּעֵס. סִפֵּר לָהּ שְׁאַנְחָנוּ מִחִפְּשִׁים אוֹתָהּ. הוּא בִקֵּשׁ שֶׁתִּשְׁאַר, הִלֵּךְ לְהִתְקַשֵּׁר אֲלֵינוּ מִהַבֵּית שֶׁל הַצִּיִּים. עַד שֶׁהוּא חֲזָר, תַּחֲזִיָּה נַעֲלָמָה עוֹד פַּעַם".

בוּם-בוּם-בוּם. הִלֵּב שְׁלִי דִפֵּק בְּמַהֲרִיּוֹת מִפְּחִידָה. בוּם-בוּם. וּבְכָל 'בוּם' שֶׁמַּעֲתִי מִשְׁהוּ אַחֵר שֶׁאֲמַר הִלֵּב שְׁלִי. שֶׁמַּעֲתִי שֶׁהוּא דוֹאֵג, וְשֶׁמַּעֲתִי שֶׁהוּא מִפְּחָד, וְשֶׁמַּעֲתִי שֶׁהוּא כּוֹעֵס. עַל תַּחֲזִיָּה, מָה הִיא נַעֲלָמָה כְּכֹה כְּשֶׁאֲנִי חָנוּ אוֹהֲבִים אוֹתָהּ כָּל כֶּף? קֶצֶת-קֶצֶת הִלֵּב שְׁלִי כָּעֵס עָלַי. הִזְכִּיר לִי לָמָּה הַכָּל קָרָה, בְּגִלְלִי מִי.

בוּם-בוּם-בוּם-בוּם.

גֶּשֶׁם חֲדָשׁ הִתְחִיל לְרֹדֵת, כָּלָם בָּרְחוּ הַבֵּיתָה. יוֹנִי שֶׁחָר הִצִּיעַ לְסַחֵב אֶת הַבּוּקְסָה, שֶׁלֹּא תִתְרַטֵּב. הִחֲזַקְתִּי אֶת הַתְּהֵלִים,

עָלִיתִי אַחֲרָיו. לִיָּד דָּלֶת הַבֵּית שָׁלָנוּ עֲצָרָנוּ. הוּא הִנִּיחַ אֶת הַבּוּקְסָה עַל הַשְּׁטִיחֹן. אֲמַרְתִּי "תוֹדָה". הוּא אָמַר: "אֵל תְּדַאֵג, הִיא תַּחֲזֹר, בְּעֶזְרַת הַשָּׁם". "אֵיךְ אַתָּה יוֹדֵעַ?" שָׁאַלְתִּי. רָצִיתִי לְדַעַת, כְּמוֹהוּ. הוּא חִיָּךְ. "אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ, אֲנִי מְקַנֶּה".

הִנֵּהנִתִּי. נִכְנַסְתִּי הַבֵּיתָה. בְּרִיָּנָה הִגִּיעָה, מְדַאֲגָת. "לֹא מְצֹאֲתֶם אֶת תַּחֲצִי'וּצָ'ה שְׁלִי?" אֲמָא שֶׁל יוֹנִי שֶׁחָר עֲדִכְנָה אֶת אֲמָא שֶׁיִּרְחַמִּיאַל נִמְצָא עִם סָבָא שֶׁל תַּחֲזִיָּה, הוּא יִתְקַשֵּׁר אֲלֵינוּ אִם תַּחֲזִיָּה תַּחֲזֹר לְסִמְטָה. דֶּרֶךְ הַדָּלֶת הִפְתַּחְהָ נִכְנְסוּ גַם שְׁנֵי שׁוֹטְרִים, אֲבָא הִזְמִין אוֹתָם. שָׁאֲלוּ אֶת אֲבָא וְאֲמָא כָּל מִיָּנִי שְׁאֵלוֹת. אֶחָד מֵהֶם, עִם שֹׁפֶם גָּדוֹל, הִסְתַּכֵּל עָלַי, אָמַר: "אֵל תְּדַאֵג, יֵלֵד. אַחֲוֹתָךְ תַּחֲזֹר בְּקָרוֹב".

"בְּעֶזְרַת הַשָּׁם", לַחֲשֹׁתִי. לֹא אֲמַרְתִּי שְׁאֲנִי לֹא יֵלֵד, אֲנִי שִׁישְׁקִי. וְגַם לֹא אֲמַרְתִּי שֶׁהִיא לֹא אַחֲוֹתִי. הִיא בֵּן.

בְּרִיָּנָה הַכִּיָּנָה לִי כּוֹס שׁוֹקוֹ, הַכְּרִיחָה אוֹתִי לְכַרְךָ גַם עַל עוֹגִיָּה. אֲמַרְהָ: "תְּבַרְכֶּךָ בְּקוֹל, אֲנִי אֶעֱנֶה אֲמֵן. שְׁתִּי זִכִּיּוֹת שֶׁתַּחֲצִי'וּצָ'ה תַּחֲזֹר מִהָר, בְּרִיָּאָה וְשִׁלְמָה".

בְּרַכְתִּי, הִיָּה לְעוֹגִיָּה טַעַם מְלִיחָה. "אֵיפֹה הִיא?" נִגְבַּתִּי אֶת הַלְּחִי. "אֲנִי לֹא יוֹדֵעַת", נֶאֱנַחָה בְּרִיָּנָה. "אֲבָל הוּא יוֹדֵעַ", הִיא הִצְבִּיעָה לְמַעֲלָה, לְכוּנֹן הַשָּׁמַיִם. "יוֹדֵעַ אֵיךְ לְדַבֵּר אִתּוֹ, הֵרֵב שִׁישְׁקִיָּהוּ?" יָדַעְתִּי. הִלְכְּתִי לְפֶתַח תְּהֵלִים עוֹד פַּעַם.

!

ראיון לא שחרתי

מירי זוננפלד

אבל אולי לפני שנמשיך תרשי לי להציג את עצמי.

בנדיא. אכן, את מפרת כל כך עד ששכחתי להציג אותך לקוראים שלנו. בבקשה.

אני שגרה, פשוט מאוד, זו שנמצאת תמיד בכל הדברים הרגילים. זאת שאתם מכירים מהיום יום.

נעים להכיר. מעניין שתמיד אומרים שאת אפרה, וכשאני מולך אני לא רואה את זה!

אנשים נוהגים לקצר בדבריהם. לומר שאני אפרה זה לספר בקצור על הרגילות שלי, על שאין בי שום דבר יוצא דופן. אבל מטבעי אני צבעונית ומעניינת.

גם אני חושבת כך. אז למה בכל זאת תמיד מצירים אותך באפר?

כי אנשים חושבים שרק הדברים יוצאי הדופן הם הצבעוניים והמעניינים בחיים, והם לא יודעים שגם הימים הרגילים, השגרתיים הם יפים מאוד מאוד.

טוב, אז עכשו, כשאנחנו יודעים שאת מעניינת וצבעונית, אולי תגלי לנו לאן פרחת? זמן רב כל כך לא ראינו אותך!

אנחנו בימים האחרונים של חדש תשרי, שהוא חדש שאינני מרבה להיות בו. האם חשבת על כך? חגים הם כמובן לא הזמן שלי, ותשרי הוא חדש עתיר בחגים! בואי נחשב ביחד: זהו חדש שמתחיל בראש השנה, נמשך בעשרת ימי תשובה ויום הכפורים, אחר כך מגיעים ארבעה ימים מפלאים

היה קריר בחוץ. עננים כסו את השמים ורוח קלה נשבה כדי להזכיר לנו שהסתו כבר כאן. הרחוב היה ריק. מעט מאוד מכוניות עברו מדי פעם בפעם, מעט מאוד עוברים ושבים צעדו על המדרכות. אפילו ילד אחד עם ילקוט על כתפיו או ילדה בתלבשת לא נראו בהם.

לא היה לי זמן להתבונן מסביב, היה עלי למהר. אסור לי לאחר, המראית שלי היום דיקנית מאוד.

שלום לך, אורחת יקרה, מה שלומך?

שלום וברכה. הרשי לי לתקן אותך, בבקשה, כבר בתחלת השיחה שלנו, כדי לומר לך שאינני אורחת. אני בת בית רגילה ומפרת מאוד בדרך כלל.

באמת? אני לא מאמינה. הספה שהזמנתי אותך לראיון הזה היא כדי לשאל איפה את. נעלמת לנו!

(מחייכת) מה שאת אומרת רק מחזק את הדברים שלי: אני בת בית, אני חלק מהנוף, עבדה שברגע שאינני נמצאת את ממהרת לשאל אותי איפה אני.

אלו לא היית רוצה אותי לא היית שמה לב בכלל
שאני לא כאן!

אולי את צודקת. נכון, באמת דאגתי לך! אני לא
מבינה את עצמי! אני אוהבת חגים וחפש וכל מיני
זמנים מעניינים, אבל בעצם קשה ואכפת לי כל כך
שאת לא כאן...

כי כמו כלם את צריכה אותי ואוהבת אותי. כשאני
נמצאת הכל טוב ובטוח ומאפשר לך ללמוד ולעבוד
ולעשות את כל הדברים הטובים שאת רוצה
לעשות. את יודעת, כלנו אוהבים את הדברים יוצאי
הדפן, אבל עמק בלב טוב לנו דווקא עם הדברים
הרגילים, והבורא ברחמיו ברא את העולם בצורה
שרב הזמן קצת שגרה ורק לפעמים יוצאים ממנה.
שגרה יקרה, את חכמה כל כך! לא פלא שאנחנו
מחפשים לך! השאלה היא מתי תחזרי.

רק השם הטוב יודע. בינתיים אנחנו במלחמה,
מוסדות החנוכה סגורים וכלנו בבית מתפללים
לנצחון, שהשבויים והחילים יחזרו הביתה,
שהפצועים יחלימו, וכלנו נוכל לחזור לחיים
רגילים, ואז אני אחזור בשמחה, נעימה ולא אפנה
בכלל אל החיים הטובים, בעזרת השם.

בעזרת השם, שגרה יקרה! תודה שהסברת לי את כל
הדברים האלה. להתראות בקרוב, אנחנו מחפשים לך!
גם אני מחכה, ועם זאת מקנה שבקרוב שוב יהיו
ימים לא רגילים - ימים של גאולה שלמה!

של ערב חג שפיהם עסוקים כלם בספות, בארבעת
המינים ובהכנות לחג בכלל ולאחריהם מגיע חג
הספות על כל שבועת הימים שלו. אחרי החג נכנס
מיד שמיני עצרת, הלא הוא שמחת תורה. אין פלא
שלא ראית אותי זמן רב!

זה נכון, אבל תמיד מיד כשנגמר החג את מופיעה,
ובגללה צריה לפרק את הספות, לארוז את הקשויים
ולחזיר את הבגדים החגיגיים לארון. צריה להוציא
את התלבשות ואת הילקוטים וללכת לישון מקדם כדי
שנוכל לקום בזמן לעוד יום של עבודה ושל למודים,
יום שלך, שגרה.... אבל הפעם לא חזרת!

לא חזרתי כי עוד בטרם נגמר החג פרצה מלחמה.
'חרבות ברזל' שמה, היא מתנהלת בעקר בדרום
אבל משפיעה על הארץ כלה. למעשה כל תושבי
הארץ לא חזרו לחיים רגילים.

כן, החגים נגמרו אבל החיים הרגילים לא חזרו
בינתיים...

נכנסנו למלחמה שהיא יציאה מהשגרה בצורה
אחרת. אם בחגים אנחנו לא הולכים ללמודים
ולעבודה בגלל סבות משמחות, במלחמה אנחנו
נשארים בבית מסבות עצובות. מה ששונה בשני
המקרים זה הענין שלי: לא חזרתי.

זה מענין, כי בדרך כלל לא מחפשים לך שתחזרי, את
יודעת.

נכון, אני יודעת. אנשים אוהבים לצאת ממני
אל ימים של חגים ואל ימים
של חפש, אבל הם תמיד
אוהבים אותי, זה ברור.
אתן לך דגמה למישהי
שאוהבת אותי מאוד
ומתגעגעת אלי: את!

אני? אין לך משוג כמה

חפיתי לחגים שיבואו!

בנדאי את אוהבת אותי!

הנה, הזמנת אותי לראיון כדי
לשאל אותי למה נעלמתי!

פרק 138 ובו יספר על תכנון של יום כביסה, על צידה לדרך, על יציאה אל היער, על סמון של עץ מתאים, על הצרך לסמן את העץ ולמצא מישור חזק מספיק וגדול מספיק כדי לעזור לכרות את העץ ועל המראה המדאיג בדרך למאורה.

דאגה ביער

באותו בקר הכריזה צלצלת על יום כביסה.
 "השקויים ושאר הענינים יחכו למחר", היא אמרה. "שמש נעימה זורחת היום, ואני חייבת לסיים את הכביסה. ביום כזה יתבששו הכבסים בחוץ בהקדם."
 "זה רעיון טוב", מלמל בוץ בתפוזן תוף כדי נגיסות מהירות בלחם הקלוי שלו.
 "וגם לי יש תכניות הבקר. דברתי עם חרדון בקשר לקרשים איכותיים עבור המריצה החדשה של אצטרבל והחלטנו לרדת העירה כדי לבדק מה אפשר למצא באזור הנגריות הגדולות."
 "אכין לכם קצת צידה לדרך", קמה צלצלת ממקומה. "אפיתי אתמול עוגיות שבלת שועל עם צמוקים ואוכל למלא בקבוק במשקה הדבדבנים שאתה אוהב. זה עלול להיות יום ארוך."
 "תודה", אמר בוץ ובלע את הנגיסה האחרונה. "אני חייב לצאת".
 צלצלת רכסה את התיק הקטן שבו ארגנה בזריזות את העוגיות ואת השתייה.
 "בהצלחה", היא אחלה לו.
 "תודה", הוא אמר, לקח את התיק ורץ משם במהירות הגדולה ביותר שיכלו רגליו הקצרות לשאת אותו.
 צלצלת חזרה אל השלחן כדי לפנות את

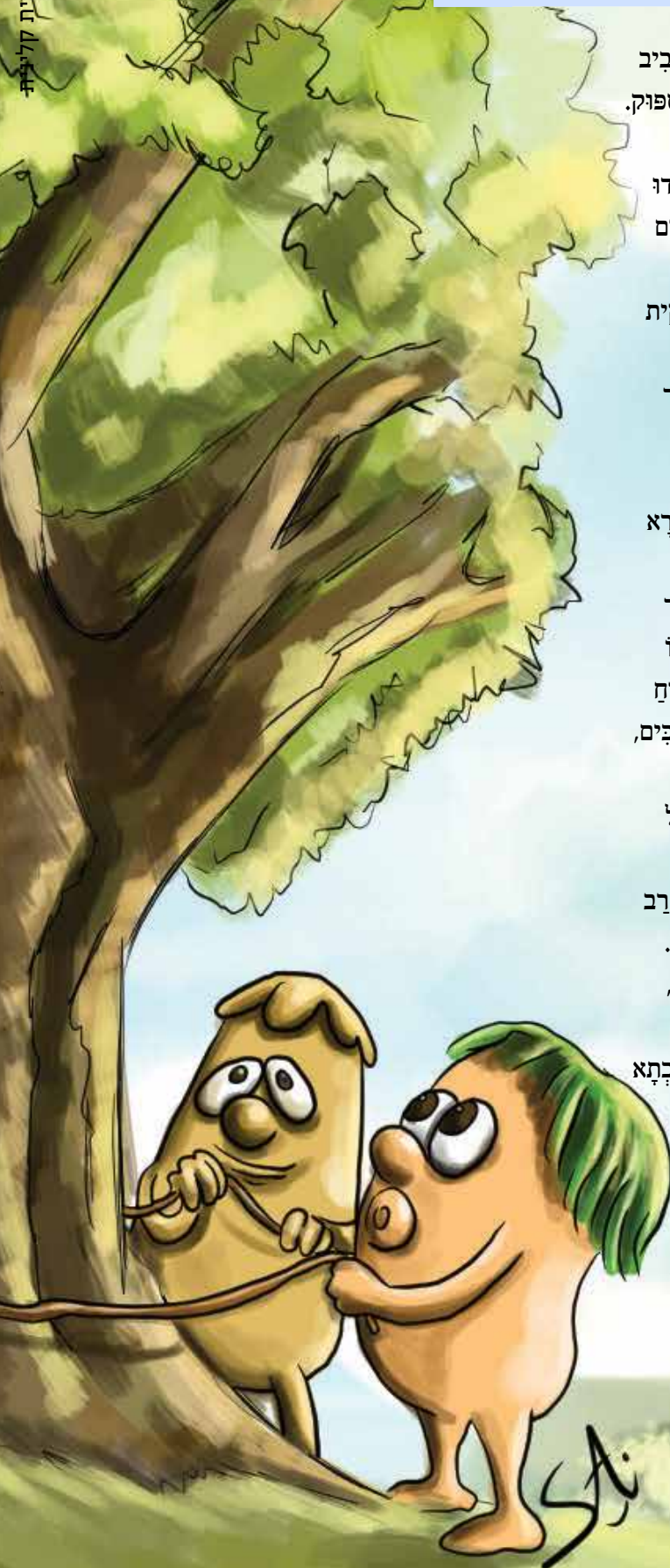
הכלים שנשארו עליו. מתחת לצלחת של בוץ היא מצאה דף מקמט מעט.
 "תשביץ!" היא קראה בהפתעה. "ריק!"
 כבר ימים לא מעטים שבוץ אינו מתעסק בתחביב האהוב עליו - פתירת תשבצים. לאחרונה הוא טרוד כל כך! מתרוצץ מכאן לשם, מתפשח חמרי בניה עבור מריצה חדשה לאצטרבל, משוחח עם בוני מריצות ועם בעלי מריצות, משנה שיטות עבודה וסוגי גלגלים, בקצור, עסוק מאוד מאוד. אין פלא שהוא לא מצא זמן עבור התשבצים שלו.
 "ומי יודע מה עוד הוא מזניח", היא מלמלה לעצמה, ולא ידעה שבאותו זמן בדיוק קבל בוץ את התשובה על השאלה הזו בדיוק.
 הוא היה בקצה היער עם חרדון, שניהם עסוקים במדידת גזע עץ שנראה רחב במיוחד.
 "יתכן בהחלט שהעץ הזה יספיק בשביל שני הגלגלים הגדולים", אמר חרדון.
 "אני חושב שאם נתכנן את הנסור היטב נוכל לעשות את זה, בתנאי שקלפת הגזע אינה עבה מדי".
 גם בוץ קנה שהקלפה אינה עבה מדי. אצטרבל המסכן מתקשה כבר ימים ארפים להסתדר בלי המריצה האהובה שלו. אי אפשר להניח לו לחכות עוד זמן רב. הם חייבים להתקדם לקראת המריצה החדשה.
 "השאלה היא", חשב חרדון

בקול, "איה נצליח לנסר גזע גדול כל כך. העץ כבד וזקן, אני חושש שהוא כבד מדי בשביל שנינו".
 בוץ גרד מאחורי אזנו. "אני חושב שאנחנו צריכים לבקש עזרה", הוא אמר מהרהר.
 "השאלה היא ממי", המשיך חרדון. "מי יוכל לעזור לנו להתמודד עם עץ ענק כזה?"
 "מישהו עם כוח", ענה בוץ. "מישהו שיש לו ידים חזקות ורגלים חזקות ושהוא חזק בעצמו-"
 "וגדול", הוסיף חרדון. "מישהו קטן לא יוכל לעזור לנו גם אם הוא יהיה מלא ברצון טוב".
 "כלומר", גחך בוץ, "לא נוכל לבקש עזרה מקלאופטרה או מאליזבת, השלשולות הגבורות".
 "וגם לא מכל הצאצאיות שלהן", גחך חרדון. "אף על פי שהן חזקות וטובות לב".
 "כי הן קטנות מדי", סיים בוץ את ענין השלשולות. "השאלה מי פן יוכל לעזור לנו".
 "כמו שאמרת, מישהו גדול", אמר חרדון. "מישהו גדול באמת".
 בוץ גרד בסנטרו. "אני חושב שקדם לסמן את העץ, כדי שלא נצטרך אחר כך למדד מחדש את כל העצים במקום הזה כמו שעשינו הבקר", הוא אמר.
 "הבקר היינו צריכים למדד עצים כדי לבדק אם יש בהם אחד שמתאים לנו", הזכיר לו חרדון.

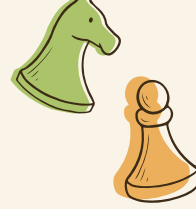
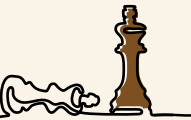
תקציר: צלצלת מגלה שהצבע שקנה אצטרבל כדי לצבע את המריצה היה מערב בדבק, וזה מה שגרם להדבקות ולהתרסקות בסוף. בויץ עשה ככל יכולתו לעודד את אצטרבל ומטפס עצה איה להשיג עבורו מריצה חדשה.

סיפור בהמשכים | מירי זוננפלד*

"ועבדנו קשה בשביל זה", נאנח בויץ. "וזאת בדיוק הסבה שבקשתי לסמן את העץ שבחרנו, כדי שלא נצטרך לעבד מחדש". והוא הרים חבל מגלגל שהיה מנח ליד אחד העצים. "נוכל לכוף אותו מסביב לגזע ולקשר קשר שיחזיק מעמד עד שנחזור". "קדימה!" קרא חרדון. בכוחות משתפים הם סובבו את החבל סביב העץ. הגזע היה אכן רחב, וכשסימו לסובב הם היו אדמי פנים ועיפים. "שמע, צריך מישוהו גדול באמת בשביל העץ הזה-" התחיל בויץ. "צריך מישוהו חזק באמת בשביל העץ הזה-" התחיל חרדון. שניהם מצאו את עצמם מדברים במקלה והשתתקו בבת אחת. בויץ צחק. "העץ הזה מביא אותנו למצבים מעניינים", אמר חרדון. "העץ הזה מביא אותי למסקנה שיש רק מישוהו אחד ביער הזה שיכול לעזר לנו", קרא בויץ. "מישוהו גדול וחזק ואוהב לעזר שקוראים לו דב חום". "דב חום!" טפח חרדון על ראשו. "איה לא חשבת עליי מיד?" "העקר שחשבנו עליו עכשו", אמר בויץ בנדיבות. "בוא ונלך לקרא לו".

חרדון הדק שוב את הקשר סביב הגזע. "זה חזק", הוא אמר בספוק. "בוא ונלך". היער היה שקט וירק. הם צעדו בזריזות תוך כדי שהם מפזמים שיר עליו. צפורים נחמדות הצטרפו אליהם מלמעלה וזקית סקרנית אחת עקבה אחריהם מגזע לגזע. אחרי דקות מספר הם כבר יכלו לראות סדינים מתנפנפים ברוח. "הפכיסה של סבתא דבה!" קרא בויץ בשמחה. "הגענו!" הוא רחרח באויר, מקנה לצוד את ניחוחה של עוגה טריה או דבשניות נאפות, אבל שום ריח לא התפשט סביב מאורת הדבים, וכשהם התקרבו הם הבחינו שהסדינים התלויים על החבל יבשים מאוד וקשים ואפשר לראות שתלו אותם לפני זמן רב ומאז הם מתיבשים על החבל. "זה לא מתאים לסבתא דבה", מלמל בויץ בדאגה. אף אחד לא יצא לקראתם. סבתא דבה לא נראתה בשום מקום, וכשהם התקרבו הם יכלו לראות את דב שחר יושב על הסף וראשו מרפן. "מה קרה?" שאל אותו חרדון בכלה.

פט כפוי

1 .. ♔+4 השחור מאיים בשח על המלך הלבן ובו זמנית מאיים להכות את המלכה הלבנה. אם המלך הלבן יברח, יכה השחור את המלכה, יישאר ביתרון צריח וינצח בקלות. אבל רגע אחד! הצריח השחור כלל איננו מוגן. המלך הלבן אינו חייב לברוח ולהפסיד מלכה, הוא יכול פשוט להכות את הצריח במלכה 2. ♕g4: הלבן נושם לרווחה לרגע קצרצר, אך לאחר שנייה מתברר לו פתאום שלשחור, שכעת תורו לשחק, לא נותר כל מסע חוקי לבצע. פט. המשחק מסתיים בתיקו.

'להיפטר' מהכלים

בעמדה הזו נתון הלבן במצוקה. ארבעה כלים שחורים תוקפים את עמדת המלך שלו ונראה שלא ניתן

למנוע מט על ידי המלכה ב־2. בעמדה כזו שבה כלים רבים לשני הצדדים קשה בכלל לדמיין מצב של פט אך הלבן בוחן את המצב בזהירות ומגיע אל המסקנות הבאות: המלך הלבן אינו יכול לנוע כלל. הצריח הלבן ב־1 גם הוא חסום ואין לו מסע חוקי לבצע. הפרש לא יכול לנוע כי כל מסע שלו יחשוף את המלך הלבן אל קו ההקרנה של הצריח השחור ב־6 וזה לא חוקי. הרגלים הלבנים חסומים גם הם ואינם יכולים לנוע.

במדור הקודם דיברנו על פט. מצב שבו לצד שתורו לשחק אין מסע חוקי לבצע והמשחק מסתיים בשל כך בתיקו. הבאנו כמה דוגמאות של עמדות פט. בכמה מן העמדות ראינו כיצד הצד בעל היתרון שוגה, מכניס את עצמו אל עמדת פט ומחמיץ את הניצחון. בדוגמה אחרת ראינו כיצד יכול להיווצר הפט לא רק בשל טעות מקרית אלא שהצד העומד להפסיד מתמך בכוונה תחילה את הצד היריב, החזק ממנו, אל עמדת פט ובכך מציל את עצמו מן ההפסד. אך גם בעמדה ההיא, אם כי הייתה מתוכננת בעורמה על ידי הצד החלש, נגרם הפט בשל שגיאה לא הכרחית שביצע בפזיזות הצד בעל היתרון.

צריח אמיץ לב

בעמדות הבאות נראה כיצד כופה הצד העומד לקראת הפסד עמדת פט ותוצאת תיקו על הצד היריב העדיף עליו בכוחו. אפילו אם לא יפעל הצד בעל היתרון בפזיזות, לא נותרת לו כל ברירה אלא להגיע אל עמדת פט:

מלך ומלכה מול מלך וצריח. זהו סיום לא קל אך כאשר ישנה מיומנות גבוהה, יכול הלבן לכפות מט על השחור ברוב המקרים. השחור שיודע זאת

אימץ את מוחו ומצא דרך לאלץ את הלבן לסיים בכל אופן את המשחק בתיקו. הוא משתמש בגלגל ההצלה של החלש, הפט. תור השחור לשחק.

פרק 15

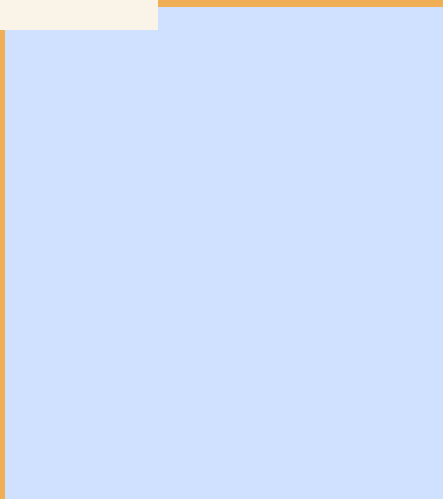

כדאי ורצוי לשמור את עמודי המדור הזה כדי שנוכל לחזור אחורה בעת הצורך.

המסע הנכון

בעמדה זו הלקוחה מתוך משחק שנערך לפני כשמונים שנה, נמצא הלבן בגירעון של שלושה רגלים. השחור עומד להכתיר את אחד משני הרגלים החופשיים שלו למלכה נוספת ולזכות במשחק. אך הלבן מבצע מסע יחיד וכופה על השחור פט ותוצאת תיקו. מצאו את המסע ושלחו אלינו.

קצר וקולע

שני אמני שחמט ידועים נפגשו בתחנת אוטובוס. השניים זיהו אחד את השני, אך מכיוון שלא הכירו זה את זה באופן אישי ומעולם לא נפגשו, הסתפקו שניהם בניד ראש קל לשלום והמשיכו איש לדרכו. בבוקר שלמחרת, למרבה ההפתעה, שוב הזדמנו שניהם לאותה תחנת אוטובוס, באותו זמן בדיוק. הפעם כבר היה בלתי אפשרי להתעלם. ניגש אחד מהם אל חברו ואמר לו: "אתה יודע, אם ניפגש שוב מחר, יהיה זה תיקו בחזרה שלישית על מהלכים".

אילו רק יכול היה הלבן 'להיפטר' משלושת הכלים היחידים שלו שיכולים לנוע, המלכה, הצריח (ד1) והרץ, כי אז לא היה נותר לו מסע חוקי לבצע והוא היה משיג תיקו על ידי פט וניצל מהפסד. ואולי זה אפשרי?

1. ♖:ד8+ המלך השחור חייב להכות 1.. ♙:ד8 הלבן הצליח להיפטר מהצריח, כעת נותרו לו רק שני כלים שיכולים לנוע, המלכה והרץ. מן המלכה אפשר יהיה אולי להיפטר בדרך דומה לזו של הצריח, להיצמד אל המלך השחור ולהכריח אותו להכות אותה, אך כיצד אפשר להיפטר מן הרץ?

2. ♙:ד1+ מסע נהדר! המלכה מאיימת בשח על המלך השחור ובה בעת מאיימת בהכאה על המלכה השחורה. אם ירצה השחור לשמור גם על מלכו וגם על מלכתו הוא יהיה חייב להכות את המלכה הלבנה 2.. ♙:ד1 פט! ללבן אין כל מסע חוקי לבצע והמשחק מסתיים בתיקו.

הלבן לא הצליח אומנם להיפטר מן הרץ שלו אך כעת כבר אין בכך צורך, המלכה השחורה שירדה אל שורה 1 מרתקת את הרץ אל המלך הלבן. כל מסע של הרץ יחשוף את המלך הלבן אל קו ההקרנה שלה וזה כמובן בלתי חוקי.

לרגע קט ניתן היה לחשוב שתוכניתו של הלבן בכל זאת נכשלה כי כאשר נעה המלכה השחורה אל ד1, היא שחררה את הרגלי הלבן ג2 לנוע וכעת יכול הלבן לבצע בו מסע חוקי ואין זה פט, אך מבט נוסף מגלה לנו שהרגלי ג2 אינו יכול לנוע בלי לחשוף את המלך הלבן אל קו ההקרנה של הרץ השחור הניצב ב־ב6 וזה איננו מסע חוקי.

הלבן הצליח להיפטר משני כלים ולשלול את יכולת התנועה מן השלישי ובכך לכפות על הצד שכנגדו להגיע אל מצב פט ולוותר על הניצחון.

בואו נשוחח על כאוס

עם אפרת יפה

הנה כמה
דוגמאות לחברים
עושים טעויות
שמייצרים עוגן:

- פסוק מתהילים
- שמדבר אלי - לאמץ אותו וללחוש אותו לעצמי שוב ושוב.
- דיבור עצמי של מילים מרגיעות או מחזקות.
- הרגל טוב או מצווה קטנה שהיא 'הדבר שלי' (למשל לברך "שהכל נהיה בדברך" ובאותו רגע לחשוב על זה ולזכור את זה).
- כמה נשימות
- אינתייג עמוקות (כן, מעצבן שכל הזמן אומרים את זה... אבל מה לעשות, כל כך אנוכי בנפשי)
- הנשימות שלנו תמיד עם זה משהו שבונינו מאוד לחזור אליו!)

צורה ברורה למנהגים של יום חול ולאלה של לשבת. כשאנחנו קטנים הם בונים לנו סדר יום ועוזרים לנו להקצות מקום לכל דבר, וכשאנחנו מתבגרים מעודדים אותנו להתרגל לעשות את זה בעצמנו. זה מה שיוצר סדר, דפוס, תבנית. משהו שאפשר לצפות לו. משהו שאנחנו יכולים לחזור אליו. משהו שהוא ההפך מכאוס: אדמה. קרקע. עוגן - ארץ. בית. משפחה. ואנחנו מצפים שכך העולם ימשך תמיד...

עוגנים הם אמנות

מוזיקה נוצרת כאשר אל תוך הכאוס מכניסים קצת סדר. מנגינה לא יכולה להיות רק חזרתית וקבועה - זה יהיה משעמם וחדגוני. היא לא יכולה להיות כאוטית לחלוטין כי גיבוב של צלילים חסרי קשר לא נקלט בתודעה, בזיכרון או בחוויה שלנו. המוזיקאי נכנס אל תוך הכאוס ומייצר בו עוגנים של חזרות; משהו שהמוח יודע לזהות ולצפות לו בתוך כל המהומה. העוגנים הללו הם מה שהופך אקראיות למנגינה.

אני מתכוננת בעבודות של הצייר האמריקאי ג'קסון פולוק. הוא היה שופך צבע אל הדף ישירות מתוך פחית בתנועות גדולות ומעגליות. כשצוחקים שאמנות היא קשקוש מתכוונים בעקר לעבודות שלו. אבל ג'קסון עשה את מה שמוזיקה עושה: הוא יצר כאוס והכניס בו עוגנים. כשמודדים את כמות הצבע במשבצת בעלת גודל מסוים בציר של פולוק, מוצאים כי אחוז השטח המכוסה בצבע נשאר קבוע לאורך ולרוחב הצורה, בלי קשר לגודל המשבצת. זה עוגן.

זה בוודאי לא מקרי שפולוק יצר את הציורים הללו בשנים האחרונות של מלחמת העולם השנייה כאשר הקרקע נשמטה מתחת לרגליו, ובשנים הקרובות לאחריה בטרם הספיקה להתגבש מחדש די הצורך.

ללמוד להיות לנו עוגן

עולם בריא ושמח מעניק לנו קרקע ועוגן, יציבות, ודאות וביטחון קיומי. בעולם כזה יופי הוא סימטרי. ציורים ריאליסטיים מעוררים בנו התפעלות שזה "כמו אמיתי!" שירה ומוזיקה יהיו בעלות מקצבים ומשקלים אחידים והרמוניים. אבל באותו עולם יש גם עיתות מבחן מטלטלות. זמנים

אז מה שלומכם ילדי משיח? ואיך אתם עוברים את העידן ההזוי שהועיד לכם השם? אני שואלת אותך וגם אותך, ועל הדרך אני שואלת אותי כמו שאני רגילה לעשות לפחות פעם ביום: "מה שלומך אפרתי?" ואפרתי עונה שזה מטורף. שזה בלתי אפשרי. שזה לא הגיוני ואיך זה בכלל ייתכן! מה הקול שלך עונה לך שם בפנים? חכי רגע, תרגישי את זה, וגם אתה יכול. קחו את הזמן, אני מחכה. הקול הזה שאומר לך שזה תינוקי, אפשר להגיד לו שזה בסדר, שלעזור לעצמי זה אף פעם לא תינוקי. ובכלל אם אנחנו גיבורים שחיים בעידן ימות משיח אז מותר לנו לעשות דברים תינוקיים. אפילו התנא הקדוש רבה אמר "ייתי ולא איחמיניה" - יבוא משיח ואל אראה אותו. למה? "משום חבלו". בגלל הפחדים, הסבל, הניסיונות והחרדה. רבה ידע כבר אז מה אנחנו עוברים כאן היום, והוא לא רצה את זה בשום אופן! אז איך זה אפשרי בכלל בשבילנו?

נחזור לכאוס

באנגלית, ובעצם גם ביוונית שהיא המקור למילה הזו, כאוס זה אי סדר, בלבול ומבוכה. אבל המונח הכי מדויק שמקביל לכאוס הוא דווקא בלשון הקודש: תוהו ובוהו. כן, מה שהלך כאן לפני שהקב"ה הגדיר מקום, זמן וצורה לכל דבר היה כאוס, ואז הכל עוד שימש בערבוביה - מים ואדמה, יום ולילה, חושך ואור. קשה לדמיין את זה מפני שכל מה שאנחנו מכירים הוא עולם של צורות מוגדרות. אבל כשהכל נשפך ומתערבב נהיה לנו כאוס. אפשר לדמיין כלים בכל מיני צורות, מלאים נוזלים בכל מיני צבעים, והם בעלי תכונות שונות. אם נרוקן את הכלים ונשפוך יחד את כל הנוזלים לקערה אחת נקבל תוהו ובוהו. בלגן אחד אדיר. לפעמים אפילו יתרחשו התפוצצויות כאשר חומר אחד יתנגש באחר.

סדר, דפוס, תבנית

נולדנו לעולם שבו לכל דבר יש צורה. לכל דבר יש גודל, זמן ומקום. כדי לגדול רגועים, שלווים ובריאים ההורים והמחנכים שלנו התאמצו לשמר את הצורה הזו ולתמוך בה. להגדיר שעות שינה, משחק ולימוד, לתת

את זה באומץ ונגיע בשלים ובנויים לימים טובים יותר. איך אומרת האמרה האהובה עליי: "זמנים קשים יוצרים אנשים חזקים, אנשים חזקים יוצרים זמנים טובים, זמנים טובים יוצרים אנשים חלשים, אנשים חלשים יוצרים זמנים קשים" (הסופר ג' מייקל הופר).

חיבור פנימה הוא עוגן

האם יש לי מקום פנימי שבו אקשיב לעצמי? אתייחס לרגשות שלי? אניג אליהם? אבטא את עצמי ואנהג עם עצמי בחמלה? כשנותנים לעצמנו את המרחב הזה, את הביטוי, המשקל והנוכחות, אנחנו באופן טבעי, פיזיקלי כמעט, הופכים לכבדים יותר. זה יוצר בתוכנו יציבות. זה עוגן. לעומת זאת ניתוק ממה שקורה לי בפנים, ספקות עצמיים, כעס, חומרה וביקורת עצמית גורמים לי להיות עלה נידף ברוח. עלה כזה נטרף בסערות של ימים קשים. מנחם ומחזק לדעת שגם בתוך הבלגן ההזוי ביותר יש השגחה פרטית מדויקת. צריך להמשיך לקוות, להתפלל ולהאמין!

בכל יום נבדוק: האם הייתי המרחב המוגן של עצמי?

- האם התייחסתי לאיתותי הגוף ונעניתי להם: רעב, צמא, עייפות?
- האם אפשרתי לעצמי לחוות את הרגשות שלי במלואם?
- האם אפשרתי לעצמי לבטא אותם?
- האם לקחתי זמן לנשום כמו שצריך ולהתחבר לעצמי?
- האם התנהגתי לעצמי מספיק בחמלה מול לחץ, קושי ואתגרים?
- האם סלחתי לעצמי על טעויות?
- האם חשבתי על תחושת מטרר ומשמעות לחיים שלי?

ציור מספר 5 של פולוק - בשיא הכאוס, אחוז השטח המכוסה בצבע עדיין נשאר קבוע

משתבשים. יש כאן תוכנית אלוקית מפורטת, יש מהלכים ושלבים וחשובים, יש משמעות, יש כיוון, ולכל כדור יש כתובת. ויש בורא אחד ויחיד שמעצב את זה כל זה, והוא כותב את הסיפור שלנו. באהבה. הוא תכנן את מה שקורה לנו עכשיו כדי להוביל אותנו אל השלב הבא שלנו. לצלול אל העומק ולהישאר שם זה להתחבר לאמונה בכל הכוח. לשאת את הסבל באומץ מתוך אמונה שאין טעות ובורא עולם עיצב אותנו במיוחד בשבילי - זה עוגן.

אמונה בעצמנו היא עוגן

זה נשמע כל כך קשה, אבל תראו אותנו, כבר עברנו קורונה. היום מרגישים שזה שטויות, שפעת, סתם היינו היסטריים... אנשים כמעט מתביישים מכמה שפחה... אבל פחדנו פחד מוות, ולהגיד לך משהו? זה היה אמיתי. אנשים מתו. לא פחדנו כי היינו טיפשים, פחדנו כי זה היה מסוכן ומפחיד. הרגשנו חרדה כי חוסר האונים היה אמיתי. בתוך כל זה הבידוד החברתי פגע בצורך הבסיסי ביותר של הנשמה שלנו: להתנחם ביחד. אז זה היה נורא, וזה היה ארוך! אחר כך בחסדי שמיים זה השתפר ומוטציות הפכו קלות יותר, בשילוב עם חכמה שהקב"ה העניק לבני אדם ליצור חיסון, וכך קרה שנשארו עם "שפעת". אבל ההתמודדות שלנו עם מצב מסכן חיים הייתה אמיתית והרואית. ועמדנו בה! זה לא אומר שיש לנו חשק להתמודד שוב, זה רק אומר שאנחנו יכולים. זה אומר שאנחנו ילדי משיח. אנחנו נעבור

שבהם נשמט ונמשך השטיח מתחת לרגליים. ופתאום אין קרקע. אין יציבות. אנחנו נסחפים לתוך מערבולת של צבעים ושל תוהו. אזעקות ופיצוצים, הרוגים, פצועים ושבויים, מלחמה... בתקופות כאלה אנחנו מאבדים צורה, מאבדים מקום, מאבדים סדר, קביעות, ביטחון. והלב נשבר כשלפעמים מאבדים אפילו בית או משפחה. אנחנו יכולים ללמוד להיות הקרקע לרגלינו, לתרגל איך לשמש עוגן לעצמנו. אנחנו יכולים להיות לעצמנו אפילו בית ומשפחה.

סבל הוא לא טעות

סבל הוא היכולת שלנו לשאת את מה שכווא ולא נוח כמו סבלים מאמנים ואמיצים. סבל הוא מלשון סיבולת - להישאר בתוך מאמץ גם אם התפקיד קשה-אש והמציאות בלתי אפשרית. סבל זה להיות בתוך כאוס. אבל סבל הוא לא טעות. הוא ניסיון אלוקי שהופך אותנו לנס, לדגל, שמגביה אותנו ומצהיר על האיכויות שצברנו, והוא גם נס הקיום שלנו - של מה שהפכנו להיות.

אמונה בהשם היא עוגן

כשמי האוקיינוס סוערים ומתנחשים מה יכול לשמור עלינו שלא נהיה מוטחים לכל עבר? אם צוללים לעומק ומתאמצים להישאר שם, למרות הלחץ העוצמתי לעלות החוצה - המים הסוערים יעברו מעלינו. אנחנו מאמינים שהעולם הזה הוא לא כאוס. דברים לא קורים סתם כי הם

2. מתכת

מתוך הפנקס של מולי:

כן?

"בטח". אין לי מושג למה אמרתי את זה.

סגרתי את הדלת, חזרתי למטבח. יצא לי כל החשק לקרוא על גורילות. ביום שאני אדע לנתר מעץ לעץ, יהיה לנו על מה לדבר.

בלילה סיפרתי לאבא ואמא על הבלגן בבית הספר שבלגן לי את הבוקר. "ואין קו 96 לפני שבע בבוקר!" התפילה בישיבה מתחילה בשעה שבע. אם אני לא רוצה לאחר, ואני לא, אני מוכרח לצאת מהבית בשעה שש וחצי.

"תוכל ללכת עם אסולין", הציעה אמא. "יעשה לכם טוב ללכת ביחד". בתוך ה'יעשה לכם' של אמא שמעתי 'יעשה לך'. כבר המון זמן אמא מבקשת שאעשה הליכות. כשחלי הודיעה שהיא פותחת סטודיו, אמא שאלה אותה אם אני אוכל לבוא ולהתעמל מדי פעם. רק בגלל שזאת חלי, לא לקחתי ללב. לא יותר מדי, בכל אופן. חלי תמיד בצד שלי.

"אני לא יכול ללכת עם אסולין". פתחתי חבילת צ'יטוס. אבא שאל למה לא. בירכתי, דחפתי צ'יטוס לפה. אסולין הוא שרוך. יש לו רגליים ארוכות באופן לא הגיוני, והוא הולך במהירות לא חוקית. אמרתי לו את זה פעם, אמרתי לו שאסור לנהוג בעיר במהירות מעל חמישים קמ"ש. הוא צחק. אין סיכוי שאלך 'איתו'. אני אפגר אחריו, אתנשף כמו קטר מהמאה הקודמת. גם ככה אני צריך ללכת. לא מעניש את עצמי בעונש נוסף.

קמתי ברבע לשש, יצאתי מהבית בשש ורבע. רציתי ללכת לאט, שהגוף שלי לא יתרגש. כשיצאתי הייתה רוח די נעימה, אבל ברחוב השלישי, בערך, היא הלכה לאיבוד. היה לי חם, והיו יותר מדי עלויות בדרך לישיבה. הגעתי אדום ובלי אוויר.

חיכיתי בפינת הרחוב של הישיבה עד שאסולין ייכנס. הלך בנחת, השרוך. בזווית העין ראיתי את ברגמן, מגיע מהקצה השני של הרחוב. חיכיתי שגם הוא ייכנס. לא התחשק לי שהוא יקרא לי קטר.

קראתי על גורילות כשהרב בארי דפק. לא פתחתי. הייתי פותח אם הייתי יודע שזה הוא. הוא שכן נחמד. אבל הדלת לא צועקת מי עומד מאחוריה, והפסקות הצהריים שלי קצרות נורא. אני בקושי מספיק לאכול, לקרוא, לאכול עוד קצת - אי אפשר לקרוא בלי לאכול. זה חוק טבע אצלנו בבית - ותכף מגיעה השעה לצאת לישיבה. בבוקר הרב בארי לוקח אותי, הישיבה בדרך לבית הספר שהוא מנהל. אבל בצהריים אני צריך לנסוע בקו 96, הקו הכי מתסכל בעולם. גם בערב אני חוזר בו הביתה. בכל שעה הקו הזה מתסכל. המסלול שלו ארוך מדי ופקוק מדי ואף פעם אין מקום לשבת. אני תמיד נוסע לבד כי החבר'ה האחרים שגרים בשכונה מעדיפים ללכת ברגל. אני מעדיף לסבול מקו 96.

בזמן שקראתי כמה גורילות שוקלות (מאתיים קילו זה נורמלי אצלן) הרב בארי המשיך לדפוק. רק כשהגעתי לפסקה שדיברה על הדרך של גורילות לדבר, נזכרתי שאבא ואמא לא בבית והקטנים בצהרון. קמתי לפתוח.

"אוה, האדם שרציתי לראות", חייך אלי הרב בארי. התנצלתי. הוא הניף יד מבטלת, אמר בטון ממהר: "תשמע, מולי, יש אצלנו בלגן שלם בבית הספר. כל הצנרת הלכה. יחד איתה הלך הקיר של האולם. בקיצור, קיבלנו צו פינוי מהעירייה. העבירו אותנו למקום אחר. אני ממש מצטער".

בהיתי בו, לא תפסתי למה הוא מספר לי על הבלגן אצלם. זה עצוב וכולי, אבל יכולנו לדבר על זה מחר בבוקר, בדרך לישיבה. "מקום אחר לגמרי?" הוא הנהן.

"והישיבה לא בדרך אליו". בכל זאת תפסתי. הוא הנהן שוב. "אני לא יכול לקחת אותך יותר, אני מצטער. אני מקווה שנחזור מהר למבנה שלנו, אבל הבנתי מהקבלן שזה סיפור לא קצר. תסתדר,

הקל וחומר

הבטחתי.

הוא אכל עוד פרוסה של תפוח אדמה. חשב. אחרי שהפרוסה נעלמה, הוא אמר: "היה יום שמח מאוד כי כולם אמרו לי מזל טוב".

ספרתי מילים. "עשר אתה!"

הוא חיך. קיבל מנה וחצי של גלידה.

אמא הלכה לבית החלמה, ואבא ביקש שאשתחרר עוד פעם. אמר שהלידה של הודיה היא שינוי גדול למולי, שמח אבל גדול. הוא כבר לא המוז'ניק יותר וכדאי שתהיה לו אחות מסורה בבית כשהוא

חוזר מהחיידר, דמות שהוא מכיר ואוהב.

פורגנתי מהמילים הטובות של אבא, ושמחתי להשתחרר. חיממתי לנו נקניקיות סויה, ציירתי נחשים מחרדל ומקטשופ. הצעתי מנה נוספת של גלידה. "אבל הפעם תהיה חייב לספר לי איך היה בחיידר בעשרים מילים".

חמש נקניקיות הלכו בזמן שמולי חשב. אמר: "כמה ילדים שיחקו תופסת בחצר, הסתכלתי עליהם, זה היה מעניין. הרב'ה שאל אם ראיתי את התינוקת החדשה ואמרתי שעוד לא".

"כל הכבוד!" מחאתי לו כף, הייתי נדיבה עם הגלידה שהעמסתי על הצלחת. "מחר תספר לי בשלושים מילים, טוב?"

הוא הנהן, טבל לשון בגלידה.

לפעמים אני חושבת עליו, אח קטן שלי.

שלוש שנים אחרי הודיה נולד נתנאל. הוא ילדון קטן ומצחיק. גם הודיה מותק. אף אחד מהם הוא לא מולי. הוא האח האהוב עלי, מכל כך הרבה סיבות. עקיבא אומר שזה הגיוני, מצטט את הרב דסלר: "יותר ממה שהנתינה באה בעקבות האהבה, האהבה באה בעקבות הנתינה". זה גורם לי לחשוב על כל הדברים שנתתי למולי. אני לימדתי אותו לדבר; לספר איך היה, מה מרגיש. אני לימדתי אותו לאהוב גלילות.

הוא חיכה לי ליד השער. ראה אותי מרחוק. צעק לאסולין: "תביא מים למוז'ית, מהר. לפני שהוא יתמוטט לנו פה". אסולין הסתובב. הסתכל עלי. נראה מודאג.

"אני בסדר", התנשמתי. ברגמן טפח לי על השכם, צחק: "מוז'ית, מוז'ית. לא שמעת שהרים לא אמורים לזוז? זה מסוכן גם להם גם לעולם". במחשבה שנייה, שיקרא לי קטר.

הייתי בת שמונה עשרה כשהודיה נולדה. התרגשתי כהוגן. עד הודיה היינו רק מולי ואני, וכבר לא האמנתי שיהיה לי עוד אח קטן. קיבלתי אחות. אבא קנה גלידת פקאן וסוכריות. הגלידה הייתה בשבילנו, לחגוג בבית. מולי לקח את הסוכריות לחלק לחברים בחיידר. בצהריים השתחררתי מהסמינר. אבא ביקש שאשתחרר, אהיה בבית כשמולי יחזור.

חיממתי ארוחת צהריים שסבתא שלחה, שאלתי: "איך היה בחיידר?"

מולי אמר: "בסדר". תקע מזלג בתפוח אדמה מתובל.

"סיפרת לחברים שנולדה לך אחות חדשה?" הוא הנהן.

"נו, ומה הם אמרו?"

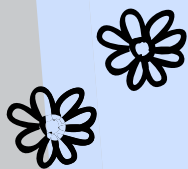
"מזל טוב?" הוא משך בכתפיו, המשיך לאכול.

התיישבתי מולו, הרגשתי פדגוגית מאוד. בגיל שמונה עשרה זה יכול לקרות לבחורה. היא קוראת כמה כתבות על חינוך ילדים, לומדת הוראה בסמינר. וברור לה לגמרי איך לחנך. רק הילדים חסרים. מולי ישב מולי, ילד בן שמונה. לא דיבר. הרגשתי שזה התפקיד שלי, ללמד אותו לדבר. אמרתי: "עכשיו תגיד איך היה היום בחיידר בעשר מילים".

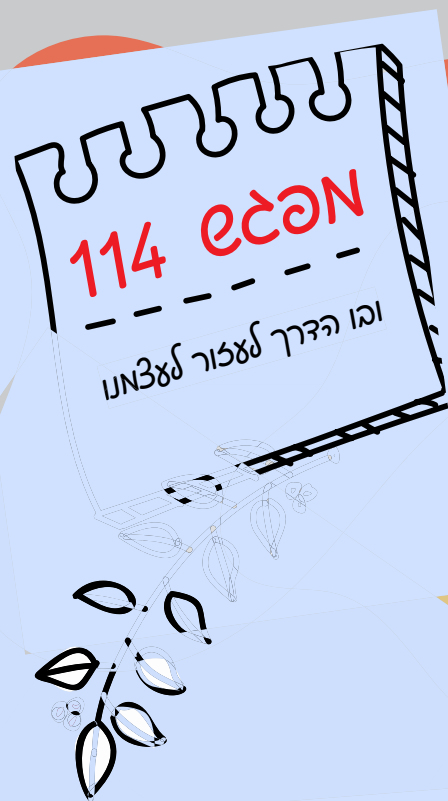
הוא פזל אלי, מבוהל.

"אם תצליח, תקבל מנה שלמה של גלידה",

הפעם קשה לנו להיפגש... מה נאמר? איך אפשר לדבר על כל מה שקורה?

אישי, יום יום, שעה שעה, בשבתנו בתוך
בתינו וקל וחומר בלכתנו בדרך
ואפילו בשוכבנו במיטותינו.
מישהו שמאז האזעקה הראשונה שכל אחד
מאיתנו שמע אי אז בבוקרה של השבת
- שמחת תורה, מחולל בתוך ליבנו מחול
פראי או מופנם או עטור דמעות או חבוי
לחלוטין, אבל הוא חי ובוטט לא פחות,
והוא כמובן - מנחשים?
הפחד.
כן, בואו נכתוב על הפחד או א ל הפחד!
לא נסתיר את העובדות: כולנו מפחדים.
מה שקרה בארצנו הקטנטונת הוא מחריד
בכל קנה מידה, והערבות ההדדית מקרבת
אותנו עוד יותר אל לב ליבו של הר הגעש
הזה שפולט גושים של חרדה בלי סוף
ומציף את הכל.
אין מה להתבייש בפחד או להסתיר
אותו. הוא קיים בתוכנו, וטבעי שהוא
יהיה שם במיוחד בימים כאלה. מה שלא
כדאי לעשות זה להתעלם ממנו או אפילו
להכחיש את קיומו.
מה נעשה בכל זאת? נכתוב!
ניקח דף ועט או עיפרון ומחברת, נשב
במקום שמאפשר כתיבה ופשוט נתחיל
לכתוב. הכתיבה משחררת, מטהרת,
ממקדת ומסייעת להתגבר [בעזרת השם
יתברך...]
מה נכתוב? האפשרויות רבות, והנה כמה
מהן:

- לכתוב על הפחד
- לכתוב א ל הפחד
- לכתוב את הפחד

[איך זה עובד מירי?]

החדשות נוראות, האזעקות מרטיטות,
המספרים מזעזעים, איך שורדים את כל
זה? [באמת איך??? זאת שאלת השאלות
בימים אלו...]
נכון, לא שכחתי, הבטחתי משימה חדשה
למפגש הראשון של אחרי החגים, וזה
אכן מה שעשיתי, ותעיד אתי העורכת,
שלפני שבועות לא מעטים היא קיבלה את
המפגש המיוחל וגם ערכה אותו (כולל
הסוגריים המרובעים, כמובן!) והוא היה
עסיסי ומרגש ורענן ומחכה, וברגע שלפני
הפרסום, במוצאי שמחת תורה, כשהסכך
על הסוכות המקושטות עוד מהחג רעד
למשמע החדשות המחרידות, ידעתי
שהמפגש המוכן ייאלץ לפנות את מקומו
לנושא רלוונטי יותר.
איך אפשר לחשוב על
משימת כתיבה בימים
טרופים כאלה? ימים של
התמודדות עצומה בכל
החזיתות, של העם מול
האויב ושל האדם בתוך
עצמו?
אבל האמת היא, שגם
במפגש הנוכחי הזה מחכה לנו משימת
כתיבה חדשה, ועוד איזו משימה!
הפעם, המשימה שלנו אינה נוגעת בעלילה
ובדמויות - אם כי ייתכן בהחלט שגם הן
יופיעו בה בדרך זו או אחרת - המשימה
שלנו נוגעת בנושא הכתיבה
ואפילו במושא הכתיבה,
כלומר אל מי נכתוב.
הפעם נכתוב אל מי שאיתו
אנחנו מתמודדים באופן

שוב ברשתו -
השאלה היא, מה נעשה עם מה שכתבנו?
[שאלה טובה מירי!]
ובכן, כתיבה כזו שהיא כתיבה משחררת
בדרך כלל אינה מיועדת לשליחה לעיתון
או לקריאה של אנשים אחרים, גם אם הם
חברים או חברות קרובים או אפילו בני
משפחה. כן, מותר לכתוב למגירה ואפילו
רצוי וכדאי. לא כל דבר, כמובן, אבל
כתיבה משובחת אפשר לנתב לפעמים
לחוץ ולפעמים לעצמנו, לתוך פנים
המגירה. יש כתיבה שאפילו אנחנו אחרי
הכתיבה לא נרצה לקרוא אותה, והיא
נעשית לשם תהליך הכתיבה עצמו בלבד.
אפשר מייד אחר כך לקרוע את הדף.
ויש מקרים יוצאי דופן, כמובן, במיוחד
בכתיבה העקיפה, כשהתוצר הסופי הוא
יצירה של ממש שנעים ומתאים להעביר
אותה הלאה לקריאה. כל מקרה לגופו,
כל כתיבה והסיפור שלה, תרתי משמע!
אז חבל על כל רגע. נמצא את הזמן
המתאים ואת המקום המתאים ונכתוב
בשביל עצמנו. לא נישאר רק עם הפחד
אלא נמשיך איתו הלאה, זה חשוב מאוד.
וכמובן, שתפו אותנו, אתם תמיד מוזמנים
לשלוח למפגש שפתוח לפניכם באהבה!
בשורות טובות, ישועות ונחמות וגאולה
שלמה בקרוב ממש...

[אמן אמן]

ולהמשיך הלאה, קלילים הרבה יותר!
לא לו מאיתנו שקשה להם לכתוב כך
מבפנים, אפשר תמיד להתחכם: לארגן
את הפחד בתוך מילים יפות של שירה,
לכתוב בעקיפין, כלומר לספר את סיפורו
של מישור אחר לכאורה או כל רעיון
אחר שישמש כביש עוקף לנקודת היעד
שכבר סימנו לעצמנו.
ומה עוד חשוב, וחשוב מאוד?
לא להישאר בתוך הפחד, זה לא כדאי
ולא מומלץ, אלא תמיד להמשיך עוד
צעד אחד: שם, בתוך עמקי הכתיבה,
כשהערוץ כבר נפתח לנו בסייעתא
דשמיא ואנחנו מצליחים לשפוך את
הפחד אל הדף, לחשוב איך להמשיך
איתו הלאה, איך להכניס אותו אל תוך
החיים שלנו בלי לפגוע בהם ובמילים
אחרות: איך לחיות איתו, איך לנצח אותו.
אם יש דבר שהפחד מפחד ממנו הוא
להיות מנוצח.
אז קדימה, הבה נפחיד את הפחד!

אז העזנו
ושפכנו
וכתבנו
וטיהרנו
וטוהרנו

והוקללנו (נעשינו קלילים, או אם תרצו:
והוקל-לנו...)
ואפילו נרגענו
והרגשנו שאנחנו מסוגלים להמשיך
הלאה לחיות ולאכול ולישון ולהתפלל
[בעיקר להתפלל...] כמובן, על
הפחד ועל כל הגורמים הקשים
שהביאו אלינו, וזאת בלי ליפול

לכתוב על הפחד הכוונה היא להריק
את כלוב המחשבות המתרוצצות אל
הדף ולתת להן להמשיך להתפתל שם,
להקפיא שם, להשתולל שם או להבעיר
שם, העיקר לא בתוכנו. שפכנו החוצה,
והפנים שלנו נשאר נקי יותר, רגוע יותר,
פנוי יותר.

אפשר לכתוב אל הפחד. למה לא, בעצם?
לספר לו מה יחסנו אליו, מה אנחנו
מרגישים כלפיו, לנסות להבין איתו יחד
איך בדיוק הוא מתנהל, מנין הגיע ולאן
הוא הולך ואפילו לבקש ממנו לתת
דין וחשבון. למה לא? אולי הגיע הזמן
שבמקום שאנחנו נפחד ממנו הוא יפחד
מאיתנו?

לא חייבים לתקוף את הפחד, כמובן.
אפשר להזדהות איתו, אפשר לבכות
איתו, אפשר גם להציע לו לצעוד ביחד
בהמשך הדרך, דרך שנתווה לו ואיתו
יחד. לא נורא, נכון?

ואפשר לכתוב את הפחד עצמו, חשוף או
חבוי, גדול או קטן, נסבל או בלתי נסבל,
מציק או מכאיב, משבש או מאפשר
במידה מסוימת. בלי לפחד ממנו, פשוט
להסיר את הכפפות ואת גינוני הנימוס
העדינים ולכתוב אותו עצמו בכל דרך
שהיא!

ייתכן שזה נשמע מלחיץ קצת בקריאה
ראשונה ואפילו מפחיד (...) אבל ברגע
שנכנסים לעניין 'מתחממים', הכתיבה
נעשית מדויקת ומרוכזת ומנקזת, ממש
כן. וכאשר יתחיל הפחד להתנקז אל תוך
הגיליון שלפנינו תתחיל לחדור אל תוכנו
תחושת ההקלה. אהה, כמה נפלא יהיה
להניח את המשא המכביד הזה על הדף

פרק 15
אבא של יאשע

האחרון לא ויתר. "יאשע, אתה יתום או לא?" שתיקה.

"תגיד", שאל יחיאל את מרדכי בקול סונט, "הוא אמר פעם קדיש יתום בישיבה?" "אמממ... האמת שלא..."

"אז מה נראה לכם? אין לי מושג איך אפשר ככה לקשקש בקומקום אצל כולכם... איך תלמידי חכמים כמותכם כולם קונים את הלוקשען האלה?" בום!

יאשע קרס על הרצפה. מרדכי נבהל וחש אליו, אך יאשע סימן לו שהכל בסדר.

"אני רק רוצה לשבת", אמר בקול חלוש. "ואני רק רוצה שתגיד לי אחת ולתמיד מה הסיפור, אתה הבן של... של יחיאל?" "כן."

"אז???"

"לא משנה".

יחיאל רכן ארצה וליטף את פניו של יאשע בנו. "אתה רוצה שנמשיך לשמור על הסוד?" שאל כמו בייאוש, "גם מרדכי הצדיק לא יספר אם לא תרצה, נכון מרדכי?" דמעות זלגו על פניו של יאשע. בתחילה יצאו לאיטן בזו אחר זו, ואז זה הפך לבכי גדול. "הוא מתבייש בי", הסביר יחיאל ופכר את ידיו בכאב.

מספר בחורים שראו תכונה מעניינת, החלו להתקרב בניסיון להבין את המתרחש.

מרדכי הביט סביבו, ולפתע התעשת. הוא שמע את הקול של עצמו בוקע מגורנו ואפילו לא הבין איך זה יצא ממנו בכזה ביטחון. "בוא יאשע, אני הרי כבר יודע את האמת, אז בוא נלך לדבר על זה במאפייה". יחיאל הבליע חיוך. הרים את הסל מהרצפה, הסתובב והחל לפסוע לכיוון היציאה.

יאשע הביט ביד שהושיט מרדכי לעברו, הוא שם לב שהיא רועדת. גם היד שלו רעדה. הוא אחז בחוזקה בכף ידו של מרדכי שמשך אותו באחת. הוא קם,

הצבעים בפניו של יאשע התחלפו, היה נראה כאילו הוא עומד לצנוח ארצה. מרדכי הרגיש שאפשר לחתוך בסכין את השקט המתוח הזה וניסה להבין מה קורה פה.

הוא חש רעד בידיו כשהתקרב אל יאשע ושאל אותו בעדינות מה קרה.

"לא קרה כלום!" ענה בקול זועם, "נמאס לי".

יחיאל האופה הניח את הסל הקלוע שבידו, נשם נשימה עמוקה וברר את מילותיו. מרדכי חשב לעצמו שמעולם לא ראה אותו ככה. פתאום האדם הצוהל הזה שחיוכו תמיד על פניו נראה מתוח וכבוי. "יאשניק'ה, אני יכול לספר?" ניסה לשאול.

"גם ככה אתה לא שואל אותי", חתך יאשע.

"טוב", קבע יחיאל, "בוא נגמור עם זה. מרדכי צדיק, נעים להכיר, החבר שלך יאשע הוא הילד הכי מתוק שאני מכיר בעולם, הוא הקדיש'ל שלי!"

'קדיש'ל'. זה הלם בו בפראות. מה שיחיאל אומר זה שיאשע הוא בנו הבכור או היחיד, כלומר זה שיאמר עליו קדיש לאחר מאה ועשרים.

"אבל", הוא לא הבין, "אבל יאשע יתום!" כאילו ניסה לעמת את המציאות החדשה עם זו שהכיר עד היום בצורה כל כך ברורה. אין בישיבה מי שלא יודע שליאשע אין אבא. רבים התלחשו על כך שזו הסיבה שהוא לא מביא אף פעם חברים לביתו. ודאי מדובר בבית רווי עוני שהוא מתבייש בו.

קירות העץ הסתחררו סביבו. פתאום דברים רבים החלו להיות מובנים.

שעפסיל, חוני ושמיל, בחורים שגרים כמותו בסמיראביצ'י, באמת לא נידבו פרטים על יאשע, ובכל פעם שמישהו העלה את הנושא הם משכו כתפיים ואמרו באנחה "נעבעך". עכשיו גם הבין למה הם שבאו לעזור במאפייה יותר מכולם.

יחיאל עדיין לא השיב על השאלה של מרדכי.

תקציר: פרוייקה וחיה יוצאים לוויילנא להיפגש עם הורי הבחור המיועד ליאכעט ושליו מיוחד נותן להם כרטיסים למחלקה הראשונה. יאשע רואה שיחאל האופה מזמין את מרדכי לבוא למאפייה ולסייע תמורת סכום הגון והוא מנסה להניא אותו מזה, ולתדהמת מרדכי מתברר שיחאל יודע על יאשע הכל.

"לא על אבא. אתם כל כך נהנים מההצגה התמימה שהוא עושה בבוקר בישיבה ואולי גם צוחקים, ואני רק רוצה להיבלע באדמה".

מרדכי התכופף לרגע והרים אבן קטנה מהשביל, מוחץ אותה בידו, כמו מנסה להפעיל עליה את כל הלחץ שחש.

"יאשע, אני בן של סנדלר. יופי לך? לא סנדלר, פועל בסנדלרייה! פועל שבכל יום הידיים שלו מתלכלכות. זה שעושה את הנעליים לכולם תמורת כמה פולטינים. אבא שלך מחלק חופשי רובלים כשאבא שלי אוסף קופיקה לקופיקה. על מה אתה מדבר בכלל?"

"אז הנה, גם אתה מתבייש באבא שלך".

מרדכי שמע את המילים ועצר. הוא עקף את יאשע, עמד מולו וכמו חסם את דרכו.

"אין. לך. מושג", לאט מילה במילה, "כמה אני מ-ע-ר-י-ץ את אבא שלי. כן. מי מסתכל על אבא לפי הפרנסה שלו? הוא הכי צדיק וטוב שאני מכיר. ואתה יודע, אם יש מישהו שאני מקנא בו, זה בך.

באמת. אתה יודע איזה אבא מדהים יש לך? אתה נורמלי? העדפת להיות יתום??? אני במקומך הייתי לוקח עכשיו עגלה, עולה עליה עם יחאל

וצועק לכולם - זה האבא המדהים שלי!!! צורת ההתנהגות שלו רק הופכת אותו למיוחד יותר!"

הם לא שמו לב ליחאל שעמד לא רחוק מהם וגוש עצום חוסם את גרונו.

ניער את בגדיו והם יצאו במהירות, מגניבים מבטים אל הבחורים התמהים.

הוא הביט ברחוב, כאילו תמה איך הכל נמשך כרגיל בעוד הדבר שהכי חשוב לו התפוצץ כך ברגע. אבל אז, הרגיש תחושת שחרור והקלה. הוא לא צריך יותר להסתיר, לספר סיפורים אחרים, להיות עסוק כל הזמן בטיפוח הסוד. הוא יכול עכשיו ללכת ככה סתם עם חבר אל המאפייה של אבא שלו. בבת אחת, הכאב והזעם פינו את מקומם לרגש שהוא זמן רב כבר לא הרגיש. הדמעות שלא

יבשו המשיכו לזלוג, אבל עכשיו, כך נדמה לו, הן דמעות של שלוה.

"לכולם יש אבות נורמליים, אבל לי יש את האבא הכי מוזר בעולם". את המילים האחרונות כמעט לחש, כאילו לא רצה לבייש את יחאל שכמו הבין את הרמז והחיש את צעדיו, מותיר אותם לשוחח לבדם.

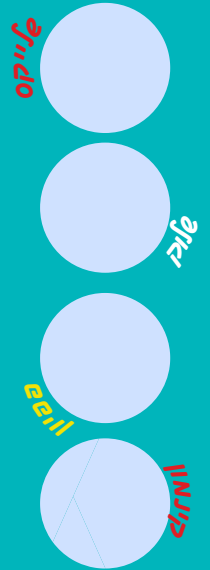
"מוזר?" ירה מרדכי, "יחאל הוא האיש הכי חמוד בעולם"

"חמוד. יופי. חמוד זה מה שאומרים על ילד קטן או על צעצוע", המשיך יאשע בקול שקט ורציני,

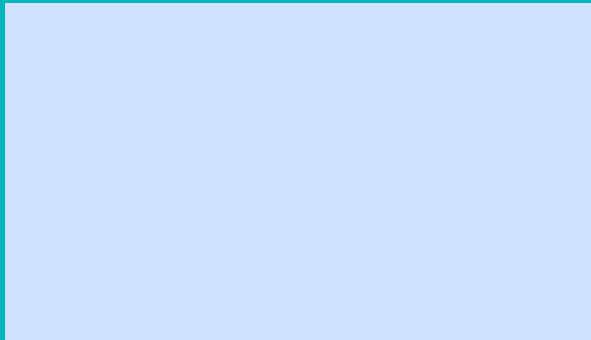

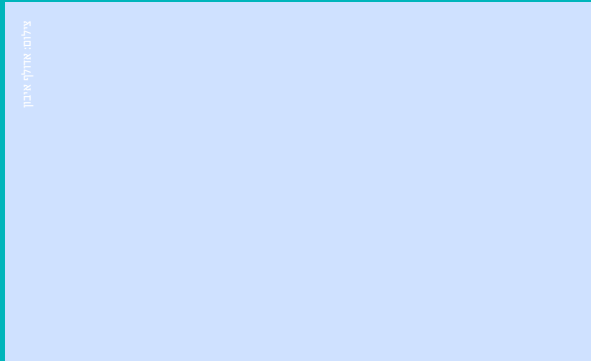
פפיון היקר,
במלחמות יש שבויים רבים שנופלים
בידי האויב. שמעתי שיש הסכם להתייחס
אליהם כראוי, ועל ההסכם חתומות
מדינות רבות.
האם תוכל לספר לי על ההסכם, מי מחיב
אליו ומי תכנן אותו?
אסתי מבני ברק

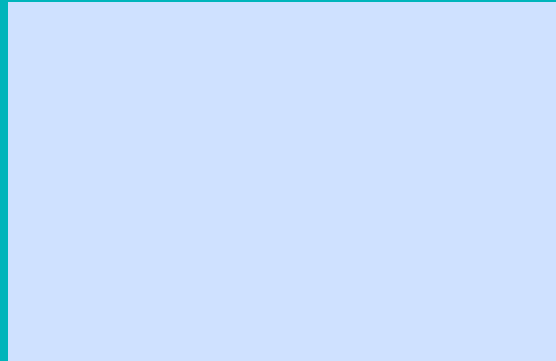
אחתי ז'נבה

המסמך המקורי של האמנה משנת תרכ"ד (1864 למיניינם)

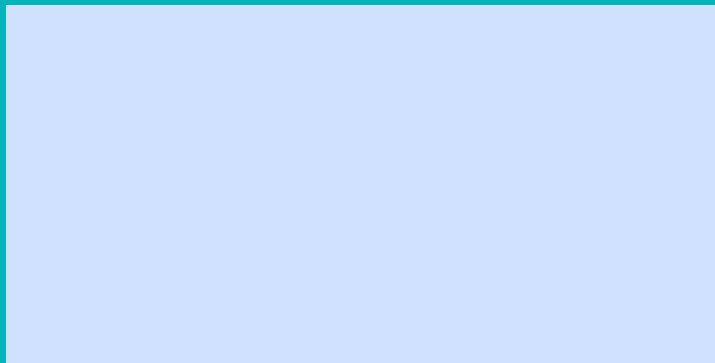
ציור של קרב סולפרינו

שבויי מלחמה טורקיים

ז'אן אנרי דינן, האיש שהגה את אמנת ז'נבה

מבנה הוועד הבין-לאומי של הצלב האדום בז'נבה

זיכרונותיו פפיון Se

לא פוגעים בשבויים בשום צורה, לא
מלווית ולא ידנית!
תיקו התשיב עם עוד שנים מהבוגרים לנסח
את ההסכמים שלנו, לקבוע כללי ענישה למי
שיפר אותם, וכל אחד מאתנו שפקש להשתתף
במשחקים מכאן ואילך - נדרש לחתם על
ההסכם. טקס החתימה גרם לנו לחוש מכבדים,
חשובים ובעלי שקול דעת. אחר כך, בעת
המשחק היינו צריכים להזכיר זה לזה את אמנת
ז'נבה שלנו, עד שהיא הפכה לחלק בלתי נפרד
משעות הפנאי, שנעשו בזכותה להרבה יותר
נעימות!

המשחקים הסוערים ביותר בבית היתומים היו
משחקי השוטר והגנבים, המלחמות והשבויים,
כשכל הילדים משתתפים בהם. בילדים היו
שלושה, גדולים מכלם, שנכנסו למשחק בכל
מאורם, ואלו שנתפסו על ידם זכו בלהט המשחק
לחבטות ולקריאות גנאי, כאלו באמת היו האויב.
תיקו, נער מלמוד ואוהב ספר, התערב יום אחד
בענין והודיע לכלנו: "אם אנחנו רוצים להמשיך
לשחק חשוב לשמור על אמנה כמו אמנת ז'נבה".
נעצנו בו עינים תוהות, משום שחלק מאתנו לא
שמע על ז'נבה, וכלנו לא ידענו מהי אמנה.
"אמנה זה הסכם. מדינות גדולות הגיעו למסקנה
שאם הן רוצות שהאויב לא יזיק לשבויים מבני
עמם - הן חייבות להגיע להסכם, לחתם עליו
ולקיים אותו במלואו. גם אנחנו נחתם על הסכם:

כשבקרתי בידן הלכתי לראות את מחנה אום אל ג'מאל שבו שהו שבויים יהודיים ממלחמת תש"ח שלקחו הירדנים לארצם. המחנה היה הרוס כלו, אבל עבדללה שהתגורר בעיר הסמוכה ספר לי שהשבויים במחנה בחרו להם מנהיגים שינהלו את חייהם במקום וייצגו את השבויים מול המפקד הירדני. במקום התקיימו למודים וחוגים, ומדי פעם העברו מכתבים מהשבויים לקרוביהם שבארץ ישראל. כדי להעביר מכתבים שלא יעברו את הצנזורה טמנו אותם השבויים בסוליות הנעלים או בסדורים של השבויים ששחררו. השבויים גם קבלו חבילות עם מוצרי מזון, תרופות, בגדים וגם ספרי קדש.

אחרי מספר חדשים שחררו השבויים הללו במסגרת עסקה לחלופי שבויים והם חזרו לבתיהם.

תולדות אום

לפי אמנת ז'נבה שבויים שפבר לא יכולים להלחם בגלל מחלה או פציעה למשל, יש להשיב למולדתם. מואו!

אוזר יהודי

מצות פדיון שבויים חשובה מאוד. מלבד החובה לפדות את השבויים

ישנה גם תפלה שנאמרת בימי שני וחמישי, ובקמים אלו כדאי לאמרה שוב ושוב: "אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, העומדים בין בים ובין בפישה. המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה, ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה".

אמנת ז'נבה האמיתית נכתבה גם היא כתוצאה מסבל וכאב! זה היה לפני כמאתים שנה. אירופה הייתה שסועה ממלחמות וגם אמריקה סבלה קשות ממלחמת אזרחים. המוני אנשים נהרגו במלחמות האלו ורבים מאוד נפלו בשבי. אחד הקרבות הללו התרחש לפני 155 שנה בסולפרינו שבצפון איטליה, בין צרפת ואוסטריה, וכרגיל גבה מחיר גבוה.

אדם בשם הנרי דינאן שהיה עד לקרב, גלה למרבה הכאב שבתם המלחמה נותרו ארבעים אלף חיילים פצועים על פני האדמה. לא היה לאן לפנות אותם, והמנצחים לא ממש התעניינו בהם. דינאן המועזע רתם את אנשי המקום לסייע לפצועים, לשקם ולאכסן אותם עד שיתאוששו.

לאחר מכן הוא שב לז'נבה שבה התגורר, פרסם את הדברים שראה ודרש לעשות משהו בענין. אחרי שיסד עם עוד כמה אנשים אכפתיים את ארגון הצלב האדום השוויצרי, שנועד להגן על חי אדם ועל בריאותם, הוביל לחתימת אמנת ז'נבה הראשונה.

12 מדינות חתמו על ההסכם שקבע שצריך להגן על חיילים פצועים וחולים ולטפל בהם כראוי. ההסכם גם קבע שאסור להתקיף צוותים רפואיים במלחמה או להפריע להם בעבודתם. ארבעים ושתים שנים לאחר חתימת האמנה הראשונה נכתבה אמנה שנייה שהרחיבה את ההסכם כדי שיקלל גם את הצבאות הלוחמים בים.

האמנה השלישית שנחתמה לפני 98 שנים התייחסה באופן מיוחד לטיפול בשבויי מלחמה. "חיל שבוי אינו אסיר. הוא לא עבר על שום חק אלא מלא את צו ממשלתו!" כך קבעה האמנה, "ולכן יש להתיחס אליו בצורה אנושית ואסור לענות אותו בשום צורה. השוברים גם חייבים לדאג לו למזון מספיק, לטיפול רפואי, להתפתחות עם משפחתו וכדומה, והוא זכאי לקבל בקורים של נציגי הצלב האדום. בסיום המלחמה יש לאפשר לו לחזור הביתה!" האמנה גם התיירה לשוברים לחקור את השבויים בלי לענות אותם או לאיים עליהם וחיבה את השבויים לתת פרטים

מזהים.

אחרי שהסתיימה מלחמת העולם השנייה נכתבה אמנה רביעית, שהתייחסה גם לשטחים כבושים וכן אסרה שמוש בפצצות מסוגים שונים. לבסוף, כל האמנות הללו צרפו לאחת.

אחרי שראו את התוצאות המרות של מלחמת העולם השנייה - כל מדינות העולם חתמו על האמנה הזו, אם כי לא כלן אכן מישמות אותה לצערנו. בית המשפט הבין-לאומי ממנה לדון בהפרות של האמנה ולהעניש את אלו שמפרים אותה.

כשאנחנו תהילים לזכותם של הלוחמים למאננו, אנחנו שותפים ללחימה לפי היכולות שלנו.

לריקי שלום וברכה,

אני כותבת את השאלה שלי ועדיין לא מאמינה... האירועים הקשים שהתחילו בשמחת תורה זעזעו אותי מאוד מאוד ועדיין מזעזעים, ואני מרגישה שאני לא מצליחה להמשיך לחיות ככה. בעצם, לא נראה לי שיהיה אפשר לחיות כמו שחיינו עד עכשיו, בטח לא תושבי הדרום.

זה מפחיד אותי וגם מאוד מדאיג אותי.

מה אמורה לעשות עכשיו נערה בת חמש-עשרה שפתאום נהיו לה עוד שעות פנויות ועוד הרבה דאגות? אני בטוחה שהשם לא עושה דברים סתם וגם לי יש איזשהו תפקיד עכשיו, אבל אני לא מבינה מה הוא. אני מתפללת ואומרת תהילים וגם קיבלתי עלי קבלות, אבל באופן כללי, מה אני אמורה לחשוב במקום לדאוג?

שלי מירושלים

לשלי היקרה והעצם לכולנו, כל בני וגנות ישראל,

אפשר לעשות גם אם את סגורה בבית וגם אם את לא פוגשת חברות.

דבר ראשון במחשבה: להתחיל לחשוב טוב על יהודים! יש לך חברה שאת לא מסתדרת איתה, אולי אפילו יש דברים שליליים שחשבת עליה? תני לעצמך דקה לחשוב עליה

רק דברים טובים! יש לכם שכנים שהיחסים ביניכם הם לא משהו? חשבו גם עליהם דברים טובים! תראו שזה אפשרי וגם עושה טוב על הלב.

ובמעשה: אולי זה הזמן להתעניין יותר בסובבים? להתנדב לעזור למשפחה עם ילדים קטנים? להכניס עוגה שאפינו בזמן הפנוי? אפשר גם בקלות רבה להתחזק באחדות על ידי שיחה עם חברה שהיא לא החברה הטובה שלי, לדבר עם בת דודה שכבר מזמן לא פגשתי (ואולי דווקא פגשתי, אבל לא התייחסתי מספיק...) ולברר מה אני יכולה לעשות כדי להשרות אווירה נעימה יותר.

לעשות מעשים של אחדות אפשר בכל רגע!

מלבד המעלה הרוחנית הגדולה יש לנתינה גם השפעה מרגיעה על הנפש, ואנחנו הרי כל כך רוצים להיות עכשיו יותר רגועים... זה עוזר פלאים! נחשוב טוב על הזולת, ניתן לו מה שבאפשרותנו לתת (אפילו רק חיוך) ונצא נשכרים גם פה.

**נשכרה בעצרת השם לאחדות השלמה עם
ביאת זואל צדק באהרה בימינו!
ריקי**

החויות המזעזעות שעברו על תושבי הדרום, הפחד הלופת של כל יושבי הארץ והדאגה ממה ילד יום, יוצרים ביחד אירוע קשה במיוחד. אי אפשר לתפוס היקף כזה של אסון, אי אפשר לחוות צער בעוצמה כזו, ואין לנו יכולת לדאוג כל כך הרבה מהעיתיד.

בזמן כזה יש הרגשה שהלבישו לנו בגד גדול ממידתנו. איך הוא נראה? לא קשור ומוזר. יש לנו אינסטינקט להוריד אותו מאיתנו... כן, כולנו חוונו את התחושה שזה לא יכול להיות, נתעורר מהחלום הזה, זה לא אמיתי, זה לא קורה פה אצלנו. זהו שלב ההכחשה, כמו שזה נקרא בשפה מקצועית, וכנראה טוב לנפש שלנו להתנהג כך בהתחלה. אחר כך היא מעכלת לאט לאט שזה הבגד החדש. נראה לא מתאים? ננסה להתאים את עצמנו, או לסדר אותו עלינו בהתאם למידות שלנו... וזה בדיוק מה שאת מבקשת.

אנסה להביא היבט חשוב מסוים:

אחד הדברים החיוביים שאנחנו חשים בזמנים קשים כאלו הוא התחושה העמוקה שאנחנו עם אחד ומיוחד, ונשאר לנו לבדוק עד כמה הוא מאוחד. פתאום מרגישים שלא משנה איך השכן שלי נראה ואיך ההיא שם באוטובוס, וגם החברה שדעתה שונה כל כך... כולנו עם מיוחד שנרדף בשנות הגלות הארוכות בגלל היותו מיוחד, והקשר בין כל חלקי העם הוא משהו עוצמתי ואמיתי ששום דבר לא יכול לו. כמה חבל שצריך להזכיר לנו זאת, אך אם כבר נזכרנו והרגשנו - בואו נמנף את זה להיות מאוחדים יותר! ואת זה

האמונה שהם מזיח על הכל, גם
המצבים הקשים והלא אפשריים, נותנת
כוח להתמודד עם הידיעות הקשות...

חז"ל מלמדים אותנו שכאשר יהודים
מאוחדים ביניהם הם מנצחים במלחמה!

חידה וחידוד

ברני בודניק

מעקב צמוד

בואו נעזור לחתול
לעקוב אחרי
מסלול מעופה
של הדבורה
החמקנית.

מאירים את העולם

כל רמז מוביל למילה המצטרפת למילה אור
(לפניה או אחריה). ננסה למצוא את כולן.

1. כחול וצהוב יחדיו
2. שאין לפניו אף אחד
3. שב
4. תקופה של 12 חודשים
5. הלך החוצה
6. רהיט שיושבים סביבו
7. לאומות העולם
8. שאין זולת
9. השמור במקום סתר
10. פינה, זווית

גיליון מס' 1356

דוא"ל פתרונות:

pitronot@mishpacha.com

זוכים 1351:

תהילה חורי מירושלים
משפחת שטינמץ
שמעיה מבני ברק
רחלי גליק מקרית גת
יהודה פרנק מאזיסמן

(הלאה)

מאירים את העולם: (אור) ירוק,
(אור) ראשון, (אור) חוזר, שנת
(אור), יצא ל(אור), שולחן (אור),
(אור) לגוים, (אור) יקרות, (אור)
הגנוז, קרן (אור)

אשר לישעך כמהדים וצדיקים
ישמחו יעלצו לפני אלקים. (כל
אות התחלפה באות שלפניה
בסדר הא"ב. האות ב' הפכה לאות
א'. האות ג' הפכה לאות ב' וכך

פתרונות 1351:

ושאבתם מים: מי גשמים, מים
חיים, מי באר, מי מלח, שתי טיפות
מים, מים אחרונים, באש ובמים,
שושנת מים, מים שלנו.
כתב סתרים: צוה ישועות יעקב

The first part of the paper discusses the importance of understanding the cultural context of the research. It highlights the need for researchers to be sensitive to the values and beliefs of the communities they are studying. This is particularly important in the field of education, where cultural differences can significantly impact learning outcomes. The paper then moves on to discuss the challenges of conducting research in culturally diverse settings. It notes that researchers often face difficulties in finding appropriate research methods and in interpreting the data they collect. To address these challenges, the paper suggests that researchers should adopt a more flexible and open-minded approach to their research. This involves being willing to learn from the community and to adapt their research methods as needed. The paper also emphasizes the importance of building trust and rapport with the community. This is essential for ensuring that the research is conducted in a respectful and ethical manner. Finally, the paper concludes by noting that while there are many challenges to conducting research in culturally diverse settings, it is also an opportunity to gain valuable insights into the lives of people from different cultures. By taking the time to understand and appreciate these differences, researchers can make a positive contribution to the field of education and to the lives of the communities they study.